

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

3^E JAARGANG

WOENSDAG 28 AUGUSTUS 1918

No. 139

ROTTERDAMSCH BANKVEREENIGING

Rotterdam 's-Gravenhage

Boompjes	Mauritskade
Delfshaven	Bezuidenhout
Feijenoord	Kneuterdijk
Glashaven	Naaldwijk
Schiedam	Rijswijk
Vlaardingen	Scheveningen

Amsterdam

Rokin

Zaandam

KAPITAAL EN RESERVEN

f 66.000.000,—

NATIONALE BANKVEREENIGING

Hoofddirectie en Centrale
Administratie te Utrecht

Alkmaar, Alphen a. d. R., Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Barneveld, Bodegraven, Borculo, Boskoop, Den Burg (Texel), Coevorden, Culemborg, Delft, Deventer, Doetinchem, Dokkum, Dordrecht, Drachten, Ede, Franeker, Geldermalsen, Goes, Gorinchem, Gouda, Gronlo, Groningen, Haarlem, Harlingen, Heerenveen, Den Helder, Hengelo (O.), Hoogeveen, Hoogezand, Hulst, Katwijk, Leeuwarden, Leiden, Lochem, Meppel, Middelburg, Nijmegen, Oostburg, Purmerend, Schagen, Schoonhoven, Sliedrecht, Sneek, Stadskanaal, Terneuzen, Tholen, Tiel, Uithoorn, Utrecht, Veendam, Veenendaal, Vlissingen, Wildervank, Woerden, IJmuiden, Zeist, Zierikzee, Zutphen, Zwijndrecht.

KAPITAAL EN RESERVEN

f 7.200.000,—

De aandacht wordt gevestigd op de afgifte van **Binnenlandsche Credietbrieven**, waardoor in ruim 80 plaatsen in Nederland gelden franco kunnen worden opgenomen.

ZUID-NEDERLANDSCHE HANDELSBANK

Kapitaal f 3.000.000,—

EINDHOVEN - TILBURG - 's-HERTOGENBOSCH
BRED A - MAASTRICHT - SITTARD - VENLO

HANDELSCREDIETEN

Incassering van Wissels — In- en
Verkoop van Buitenlandsch Papier
Effecten — Coupons
DEPOSITO'S

N.V. Furness' Scheepvaart- en Agentuur Maatschappij

ROTTERDAM—AMSTERDAM

Telegram-Adres: „FURNESS”
Telefoon Nos. ROTTERDAM 7744,47
„ „ AMSTERDAM N 5866, N 1267

Reeders, Cargadoors, Expeditieus, Kolen-
handelaren, Stuwadoors, Assuradeurs etc.

Speciale afdeling voor het bevrachten
van scheepsloadingen per stoomende en
zeilende ruimte.

AAN- EN VERKOOP VAN SCHEPEN

GEREGELDE LIJNEN VAN EN NAAR:

BALTIMORE (Holl. Amer. Lijn) elke 10 1/4 dagen
*CARDIFF (en Birmingham District) wekelijks
*MIDDLESBROUGH elken Zaterdag
*STOCKTON ON TEES elken Zaterdag
*SUNDERLAND elken Zaterdag
*ALEXANDRIE elke 2/3 weken
CANADA (via Londen) elke 10 dagen
AUSTRALIE (via Londen) elke 14 dagen
*ZUID-AMERIKA (via Antwerpen) elke 23 weken
*MAROKKO (via Antwerpen) elke 14 dagen
CUBA (via Liverpool) elke 10 dagen

Doorvrachten naar en van alle deelen der wereld.
Levering van Engelsche Stoomkolen en Gaskolen.

* Diensten tijdens den oorlog gestaakt.

Nationale Levensverzekering-Bank

OPGERICHT 1863

TE

ROTTERDAM

Stoomvaart-Maatschappij NEDERLAND

AMSTERDAM.

Stoomvaart-Maatschappij ROTTERDAMSCH LLOYD

ROTTERDAM.

TIJDELIJKE MAILDIENST

JAVA—SAN FRANCISCO vice versa
via
Singapore, Hongkong, Manilla, Nagasaki
en Honolulu.

VRACHTBOOTENDIENST

van Java naar San Francisco vice versa, in
vereeniging met de Java-China-Japan Lijn.

JAVA—NEW YORK LIJN.

Geregelde vrachtbootendienst van New York
naar Nederlandsch-Indië vice versa, via
het Panama-Kanaal, in samenwerking
met andere Maatschappijen.

JAVA—BENGALEN LIJN.

Geregelde dienst van Nederlandsch-Indië
naar Rangoon en Calcutta vice versa.

De N. V. Hypothecaire Credietbank

Anna Paulownastraat 113
's-GRAVENHAGE

verstrekt credieten onder hypotheccair ver-
band. Geeft uit 5 % voor hoofdsom en
rente verzekerde schuldbrieven in coupures
van f 1000,—, f 500,— en f 100,—.

De Directie,
Mr. J. J. BERGSMA.
C. PLOKHOOF.

F. & W. VAN DAM

Makelaars in Assurantiën

Wijnhaven 63 - Rotterdam

belasten zich met het

plaatsen van

alle Assurantiën,

onverschillig van wel-

ken aard, geene uit-

gezonderd.

KONINKLIJKE STEARINE KAARSENFABRIEK GOUDA GOUDA

GOUDA KAARSEN — NACHT-, THEE- EN SCHEMERLICHT
STEARINE — KAARSENPIET — OLEINE
CHEMISCH ZUIVERE EN ALLE ANDERE SOORTEN GLYCERINE

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ

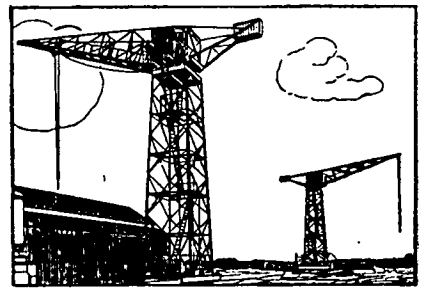
GESTORT KAPITAAL f 70.000.000,— STATUTAIRE RESERVE f 12.760.286,—

Hoofdkantoor: AMSTERDAM - Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in de voornaamste plaatsen van NEDERLANDSCH-INDIË,
in de STRAITS-SETTLEMENTS, in BRITSCH-INDIE en in CHINA.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten,
Incasseeringen en Financieringen, Schriftelijke of Telegrafische Credieten,
Reiscredietbrieven, Deposito's, Rekeningen-Courant,
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

*Nederlandsche Staalindustrie
Rotterdam
Ijzerbouw - Lijsten - Kranen*

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereeniging 1855.

NEDERLANDSCHE BANKINSTELLING

VOOR WAARDEN BELAST MET VRUCHTGEbruIK EN PERIODIEKE UITKEERINGEN
's-GRAVENHAGE

Directie: R. SCHWARZ en Mr. H. R. van MAASDIJK

Geplaatst Kapitaal f 5.000.000,- Reserves f. 815.000,- Pandbrievenkapitaal ruim f. 23.500.000,-

4½ EN 5% PANDBRIEVEN TEGEN BEURSKOERS

R. MEES & ZONEN

ANNO 1720

BANKIERS

SCHIEDAM — ROTTERDAM — VLAARDINGEN

Behandeling van alle Bankzaken

ASSURANTIE-MAKELAARS

ROTTERDAM — AMSTERDAM

Bezorging van alle Assurantiën

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

3^E JAARGANG

WOENSDAG 28 AUGUSTUS 1918

No. 139

INHOUD

	Blz.
DE MUNTHERVORMING IN CHINA	757
Ricardo en de Goudkwestie door <i>Dr. C. A. Verrijn Stuart</i>	758
De Russische IJzerindustrie voor den Oorlog en tijdens de Revolutie	758
De Economische toestand van Italië	760
De Rijksmiddelen	762
AANTEKENINGEN:	
Duitsche scheepshypotheekbanken	762
Duitschland's behoefte aan oliën en vetten na den oorlog	762
Vreemd kapitaal in Argentinië	763
BOEKAANKONDIGING:	
Mr. Dr. Ant. van Gijn: Het Renteprobleem in de Leer der Financiën, bespr. door <i>Mr. G. W. J. Bruins</i>	764
Mr. Dr. A. Buriks: Democratisch gemeentebeheer, bespr. door <i>Mr. H. J. Nieboer</i>	765
Mr. H. J. M. de Vries: De Gemeente tegen de Haagsche spaarbanken	766
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	766
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGERIED	767
MAANDCIJFERS:	
Rijkspostspaarbank	767
Postcheque en Girodienst	768
Overzicht der Rijksmiddelen	768
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	768—775
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

op de 3-maandspromessen . . . f 18.290.000
 " " 6 " . . . " 12.200.000
 " " schatkistbiljetten . . . " 26.539.000
 toegewezen werden:
 3-maandspromessen f 10.550.000
 à f 994,20 pr. f 1000,
 6-maandspromessen f 11.400.000
 à f 984,52 pr. f 1000.
 schatkistbiljetten f 18.046.000
 à f 1006,87 pr. f 1000,
 gevende alzoo een netto-rendement van ca. 2¹/₈, 3
 en 3¹/₈ pCt. * * *

De wisselkoersen zijn aan groote schommelingen onderhevig geweest. Vooral Ponden en francs waren zeer gevraagd. Marken en Oostenrijksche Kronen daarentegen aangeboden.

DE MUNTHERVORMING IN CHINA.

Men schrijft ons:

Uit China komen berichten, dat voor de zooveelste maal de kwestie van de munthervorming ter hand wordt genomen.

De verwarring op muntgebied is in China zoo mogelijk nog grooter geworden, dan die reeds vóór den oorlog was, doordat de Bank van China zeer groote bedragen aan onverwisselbare biljetten heeft uitgegeven. Dit bedrag zou reeds de 300 miljoen Chineesche dollars hebben overtroffen. Thans komen berichten uit het Oosten, dat Japan de munthervorming zal ter hand nemen en het schijnt, dat zelfs reeds een besluit is uitgevaardigd door den President van de Chineesche Republiek om een afzonderlijk Muntbureau op te richten, hetwelk machtiging zal verkrijgen tot uitgifte van op goud gebaseerde biljetten.

De gewezen Minister van Financiën in Japan, Baron Sakatani, is eenigen tijd geleden aangezocht geworden, om als financieel adviseur voor deze zaak bij de Chineesche Regeering op te treden. Baron Sakatani heeft die uitnoodiging eenigen tijd in beraad gehouden, en is aangevangen met een reis van 3 maanden door China te maken, ten einde zich ook van de toestanden in het binnenland op de hoogte te stellen.

Uit een interview van Japansche correspondenten te Shanghai, op den 3den Mei l.l. gehouden, zou kunnen blijken, dat Baron Sakatani zich voorstelt, dat de Munthervorming op een goudbasis zal moeten tot stand komen. Deze gewezen Minister meent, intuschen eerst de zilverkwestie onder handen te moeten nemen, door de slechte zilveren munten uit den omloop te nemen en een eenvormig soort van zilveren munt door het geheele land in omloop te brengen, welke voorloopig op de zilverbasis zullen blijven circuleeren. Daarnaast zullen biljetten op goudbasis in omloop worden gebracht. Baron Sakatani wil bepaaldelijk aan de Bank van China, welke een jaar of 5 ge-

INSTITUUT**VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN**

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: *G. E. Huffnagel.*

Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*
 Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*
 Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*
 Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 12,—. Buitenland en Koloniën f 14,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

26 AUGUSTUS 1918.

De afgelopen week zijn de middelen op de geldmarkt weder iets overvloediger geworden. Callgelden waren zeer moeilijk te plaatsen. De prolongatienoteering liep van 3 tot 2¹/₂ pCt. terug; de rente voor privaat-disconto veranderde van 2¹/₂ in 2¹/₄ en 2 pCt. * * *

Bij de op 21 Augustus l.l. opengestelde inschrijving op schatkistpapier werd ingeschreven:

leden werd opgericht om als centrale Bank van China te fungeren, opdragen om deze biljetten uit te geven.

De Bank van China zou dan volgens een Gold-exchange-system moeten werken en de goudwaarde, hiertoe vereischt, zou verkregen worden door een leening van 80 millioen yen, welke voorloopig in Japan zouden worden opgelegd als dekking van de biljetten van de Bank van China.

De Bank van China zou dus op die goudwaarde buitenlandsche wissels kunnen afgeven tegen inlevering van hare eigen biljetten. Ook zou gestreefd worden naar het vormen van een basis van goudwaarde in andere landen, waarop eventueel ook wissels zouden af te geven zijn.

Het zou dan verder in de plannen liggen om op den duur ook gouden munten in China in omloop te brengen, zoodra een dergelijke omloop met het oog op de wereldomstandigheden mogelijk zou blijken. Later zouden dus de biljetten van de Bank van China in China zelf in goud betaalbaar gesteld kunnen worden.

Eene moeilijkheid leveren nog op de provinciale banken, waarvan ook vele haar eigen bankpapier in omloop hebben gebracht, welk papier natuurlijk ook niet inwisselbaar is in metaal. Er zou dus een tijdvak moeten worden gesteld, in hetwelk de provinciale banken zouden moeten trachten zoo goed of zoo kwaad mogelijk hare biljetten in te trekken. Deze provinciale banken zouden dan verder gereorganiseerd worden in een soort van landbouw- en industriebanken.

Naast de Bank van China is voor eenige jaren nog een ander instituut opgericht, hetwelk in het Engelsch betiteld werd als: Bank of Commerce. Baron Sakatani stelt voor om deze laatste bank te reorganiseeren in de richting van de welbekende Yokohama Specie Bank.

Voor zooverre deze berichten juist zijn, wat van hieruit moeilijk te controleren is, blijken daaruit twee merkwaardige omstandigheden:

1e. Dat Japan zijn invloed op China ook wil vermeerderen in de richting van het muntwezen in China, en van het toezicht op de Chineesche geldcirculatie;

2e. dat de Japanners zich voorstellen het groote vraagstuk van de muntvorming in China op te lossen, door tijdelijk naast elkander in werking te brengen een zilveren standaard, welke reeds voor een goed deel bestaat, en een gouden standaard, welke dan nu ingevoerd zou moeten worden.

Naast elkander zouden dus munten en munt- of bankbiljetten in omloop kunnen zijn, waarvan de eene soort op zilver- en de andere op goudbasis zoude uitgegeven zijn.

Merkwaardig is, dat deze voorstellen van de Japanners zich geheel aansluiten bij de voorstellen, door den Nederlandschen adviseur, Mr. G. Vissering, in 1912 en 1913 aan de Chineesche Regeering gedaan, welke voorstellen reeds destijds een algemeene instemming en steun ondervonden in Japan, terwijl de Engelsen, met het oog op hunne groote zilverbelangen in het Oosten, steeds de voorkeur bleven geven aan een voorloopige regeling alleen op zilverbasis.

Het is de vraag of Japan reeds thans voldoende overwicht in China bezit om deze denkbeelden op muntgebied, waardoor de Japansche invloed nog belangrijk zal toenemen, door te zetten.

RICARDO EN DE GOUDKWESTIE.

De vragen, door den heer G. M. Boissevain in het nummer van 7 Augustus van dit weekblad tegenover mij in debat gebracht en nader in dat van 21 dezer door hem onder de oogen gezien, zijn belangrijk genoeg, om ook mijnerzijds er in een tweeden termijn nog even op terug te komen.

Door den heer Boissevain wordt de in zijn eerste artikel, gelijk ik aantoonde, te lezen ontkenning, dat terecht door mij Ricardo zou zijn aangewezen als den

geestelijken vader van het goudkernstelsel, zooals ook niet wel anders te verwachten was, niet meer gehandhaafd. Uitdrukkelijk wordt thans door hem erkend, „dat bij het goudkernstelsel de Ricardiaansche denkbeelden hun meest volkomen toepassing vinden.”

Ik ben daarmede, wat dit punt betreft, volstaan en merk nog slechts op, dat het mij nimmer is ingevallen in Ricardo een verdediger van een a-metallistisch geldstelsel te zien. Geen woord in wat ik schreef geeft recht mij daarvan te verdenken. Tusschen een zoodanig geldstelsel en den „gold exchange standard”, waarvoor, al gebruikt hij dezen term nog niet, Ricardo nadrukkelijk het pleit voerde, bestaan zeer wezenlijke verschilpunten. Maar dat het laatstgenoemde geldstelsel op het gebruik van goud voor muntdoeleinden aanmerkelijk bezuinigt, is niet tegen te spreken en vormt ook juist den grond, waarop het door Ricardo werd aanbevolen. Evenzoo zal het wel vaststaan, dat het a-metallistische stelsel nog verder op goud zou bezuinigen en dat het dus het Ricardiaansche motief ter aanbeveling van het goudkernstelsel in nog sterker mate zou verwezenlijken dan het laatstgenoemde het reeds doet. In dezen zin bestaat er dus verwantschap welke overigens, het spreekt wel vanzelf, geenszins behoeft te beletten, dat men het goudkernstelsel aanvaardt, en toch van een a-metallistische geldregeling een overtuigd tegenstander blijven kan.

Met betrekking tot de vraag of, zooals de heer Boissevain had te kennen gegeven, „geheel de geschiedenis van het bankwezen gedurende de 19e en het begin der 20e eeuw is die der voortdurend nieuwe vorderingen makende toepassing” van Ricardo's theorie betreffende het goudkernstelsel, welke mijn hooggeachte bestrijder bevestigend blijft beantwoorden, komt natuurlijk alles aan op het antwoord op deze andere, praealabele, vraag: wat men onder het goudkernstelsel verstaat. Ik meen, dat het een zoodanige regeling van het geld- en bankwezen is, waarbij het standaardmetaal — uitzonderingsgevallen daargelaten — niet in gemunten toestand in het binnenlandsch betalingsverkeer dienst doet, doch, bij de bank gecentraliseerd, strekt tot waarborging der vastheid in de wisselkoersen op het buitenland. In dezen zin vond het eerst in de tweede helft der 19e eeuw in enkele landen, waaronder ook het onze, toepassing, nog niet echter in het vaderland van Ricardo, in Duitschland en in een aantal andere landen, waar het, naar wel haast aller verwachting, als gevolg van den wereldoorlog zijn intrede zal doen.

Voorts, wat aangaat het beweerd verschil in uitgangspunt tusschen mijn aanvaardingsrede en mijn jongste brochure, gelieve de heer B. mijne verzekering te aanvaarden, dat ik ook tijdens het bewerken mijner rede van de mogelijkheid en de wenschelijkheid van een a-metallistische geldregeling ten volle overtuigd was. Een verder ingaan op dit, zakelijk overigens geheel onbelangrijke, punt, schijnt mij doelloos.

En eindelijk, wanneer de heer B. het wil doen voorkomen, als ware door mij beweerd, dat in de oorlogvoerende landen het papiergeld zijn volle waarde zou hebben behouden, en er daar dus geen inflatie zou bestaan, dan kan ik hem en den belangstellenden lezer, slechts verwijzen naar mijn beide brochures, waar zij op verschillende bladzijden juist het tegendeel zullen kunnen vinden (b.v. Aanvaardingsrede bl. 20, Goudkwestie bl. 18, 26, 45.)

C. A. VERRIJN STUART.

Utrecht, 22 Augustus 1918.

DE RUSSISCHE IJZERINDUSTRIE VOOR DEN OORLOG EN TIJDENS DE REVOLUTIE.

In het laatst der vorige eeuw — tusschen 1890 en 1900 — heeft zich in Rusland, vooral met behulp van Fransch, Belgisch en Engelsch kapitaal, eene mijnbouw- en ijzerindustrie gevestigd, die een zoo snelle ontwikkeling kreeg, dat zelfs van overproductie kon worden gesproken.

De behoefte aan ijzer in het onbeschaafde Rusland was niet groot. De boeren gebruikten het nog niet voor hunne werktuigen — de ploeg was van hout, de wagenassen eveneens, men dorschte met behulp van zware steenen walsen. Eerst in 1908 kwam er evenwicht in vraag en aanbod en sedert is er een regelmatige vooruitgang geweest, totdat tijdens den oorlog door het stopzetten van het spoorwegverkeer en onzinnige eischen der arbeiders de positie voor de ijzer- en staalfabrieken onhoudbaar werd en de hoogovens werden gebluscht.

In drie districten van het vroegere Rusland vond men de ijzerindustrie, n.l. in den Oeral, in Polen en in Zuid-Rusland, in de provincies Cherson, Jekaterinoslaw, Charkow en het Dongebied.

De productie aan erts was in 1912:

Zuid-Rusland	Krivoi Rog.....	5.358.553	Ton	65,3	%
	Kertsch	413.104	„	5,1	%
	Oeral en Siberië ..	1.845.863	„	22,5	%
	Polen	293.857	„	3,6	%
	Midden-Rusland....	291.236	„	3,5	%
		8.202.613	Ton	100	%

Het belangrijkste productiegebied van het vroegere Russische Rijk is dus het Krivoi-Rog-district, dat 65 pCt. van het gewonnen erts leverde — en wel een erts van bijzonder goede chemische samenstelling — met 58 tot 67 pCt. ijzer, 0,1 pCt. mangaan, 0,04 tot 0,08 pCt. phosphor en 2 tot 10 pCt. silica.

Tijdens de industriecrisis in Rusland tusschen 1900 en 1908 werd een deel der Krivoi-Rog-productie uitgevoerd — aanvankelijk per spoor naar Silezië en later ook over Nicolajeff naar West-Duitschland, via Rotterdam — nadat in Nicolajeff prachtige inrichtingen voor de overlading van het erts in de zeeboten waren gemaakt. Door het opbloeien der industrie in Rusland en ook door de tegenwerking der Regeering, kwam de uitvoer van erts echter niet tot groote ontwikkeling. De schattingen omtrent de aanwezige voorraden variëeren tusschen 200 en 500 miljoen tonnen, maar op grond der laatste onderzoeken mag wel aangenomen worden, dat bij een verstandige regeling van den mijnbouw voor zeer geruimen tijd grondstoffen aanwezig zullen zijn om nog in eene sterk stijgende behoefte voor binnenlandsch gebruik te voorzien — zonder dat het noodig is den uitvoer naar het buitenland te verbieden.

De kostprijs der Krivoi-Rog-ertsen was ongeveer 7,75 Mrk. tot 11,60 Mrk. per ton loco mijn.

Een tweede district, waar ijzererts gevonden wordt, is het oostelijk gedeelte van de Krim. Men vindt hier twee soorten: n.l. een gele fijne brauneisenstein met weinig mangaan en een bruine met hoog mangaangehalte van de volgende samenstelling:

1 geel.. 40-42 % fe, 1-2 % mn, 12-14 % silica, 1 % phosphor
2 bruin. 35-37 % fe, 5-7 % mn, 12-14 % silica, 1 % phosphor

Langdurige en kostbare proeven bewezen, dat de verwerking dezer ertsen zonder bijvoeging van de ijzerrijke Krivoi-Rog-ertsen niet loonend was. — en zelfs met deze toevoeging wordt slechts eene tweede kwaliteit ijzer verkregen. Het erts in dit gebied vindt men aan de oppervlakte en de kostprijs was niet meer dan Mrk. 1,60 per ton.

Steenkolën voor de industrie vindt men in Rusland in meer dan voldoende hoeveelheid. Het Donez-bekken in het Oosten van het Gouvernement Jekaterinoslaw is 40.000 K.M.² groot, het grootste in Europa en kan verscheidene eeuwen lang geheel Rusland van kolen voorzien. De productie was in 1912 21.284.174 ton of 74 pCt. van geheel Rusland, terwijl Polen 6.461.910 ton of 22,4 pCt. produceerde.

De productie aan gietijzer was in 1912 en 1915:

	1912	%	1915	%
Zuid-Rusland	2.839.949	67,7	2.700.000	74
Oeral	828.648	19,7	819.672	22,5
Polen	392.218	9,4	—	—
Midden-Rusland.....	135.791	3,2	128.576	3,5
	4.196.606	100	3.648.248	100

Hoe stond het nu met het verbruik van ijzer en staal in het oude Rusland?

Sedert 1890 is dit verbruik sterk toegenomen — voornamelijk voor den bouw van spoor- en tramwegen en het vervaardigen van rollend materieel. Tusschen 1890 en 1913 werden over de 30.000 K.M. spoorlijn aangelegd — waarmede het net meer dan verdubbeld werd en de Minister Trepow had in 1917 nog plannen tot den aanleg van 6000 K.M. p. jaar van 1917 tot 1927.

Ook in de steden is te voorzien, dat het gebruik van ijzer enorm zal toenemen. Van de 762 steden in Rusland hadden slechts 57 elektrische en/of gasverlichting — slechts 42 een elektrisch tramnet en slechts 137 een telefoondienst. Waterleiding hadden slechts 149 steden en een behoorlijk rioolstelsel was er maar in 27. Zelfs Petersburg bezit dit laatste nog niet — hoewel men voor den oorlog met den aanleg was begonnen.

Waar de toestand in de steden aldus is, ziet het er op het platteland natuurlijk nog heel wat erger uit. De landbouw bedient zich niet van moderne machines en werktuigen en het verbruik van ijzer was daar zeer gering. Toch is dit verbruik per hoofd der bevolking van 11 K.G. in 1880 gestegen tot 28 K.G. in 1912.

De Zuid-Russische ijzerindustrie was de hoofdbron van die vermeerdering. Zelfs in de jaren van depressie tusschen 1906—1908 nam het verbruik van stafijzer met 77 pCt. toe — wel een bewijs, dat het land aan ijzer behoefte had, want juist dit stafijzer vindt zijn weg naar den kleinen verbruiker, naar den koopman en den dorpsmid.

De spoorwegen gebruikten in 1911....	525.500	ton
Aan stafijzer werd gebruikt.....	902.900	„
Aan plaat- en stafijzer en draad.....	406.400	„
en voor de bouwbedrijven aan balk-, T- en U-ijzer en dakbedekking.....	591.700	„

Het plaatijzer wordt hoofdzakelijk gebruikt in de petroleumindustrie en gedeeltelijk voor den scheepsbouw.

Draad is een artikel, waaraan steeds meer behoefte blijkt te bestaan — en geen wonder — waar dit juist gebruikt zal worden voor het afrasteren van weiden en landden — een tot voor weinige jaren onbekende maatregel.

In de bouwbedrijven is de verbruikstoename van balkijzer vooral na 1910—vrij aanzienlijk, doch het belangrijkste artikel is de dakbedekking. Deze werd reeds sedert langen tijd in den Oeral gemaakt — doch ook de Zuid-Russische industrie legde zich toe op het vervaardigen van dit product — dat thans bijna overal voor den bouw in dorpen en boerderijen wordt gevraagd.

Gegoten en gesmede buizen zijn ook een product der Russische industrie — dat in de petroleum-districten en ook voor de rioleering in de steden in steeds sterker mate gevraagd zal worden. Tot 1911 bedroeg de productie echter nog geen 100.000 ton.

Intusschen is de nationale industrie nog niet in staat geweest aan alle eischen te voldoen — en heeft Rusland nog altijd ijzer moeten invoeren, hetgeen blijkt uit den hiervolgenden staat:

	1861—1864	1880	1900	1910	1912
Productie	225.000	449.000	2.900.000	3.042.000	4.100.000
Verbruik	304.000	1.044.000	3.372.000	3.369.000	4.759.000

Den Minister Witte heeft men wel eens verweten, dat hij de industrie in Zuid-Rusland kunstmatig in het leven hielp, omdat zij slechts kon bestaan, dank zij de bestellingen van de spoorwegen en de regeering. Deze bewering was echter niet juist. De kritieke toestand van het einde der 19e eeuw was wel het gevolg van overproductie — omdat de ontwikkeling zoo bijzonder snel was geweest — maar eenige tijd was noodig om in alle lagen der bevolking het besef te doen doordringen, dat ouderwetsche houten en steenen gereedschappen door ijzeren dienden te worden vervangen. Ook na het bewind van Witte is de nationale

industrie sterk geprotegeerd met het doel vreemd kapitaal naar Rusland te lokken, om haar tot de noodige ontwikkeling te brengen. Tusschen 1893 en 1908 is jaarlijks gemiddeld 72 miljoen gulden vreemd geld in de Russische ijzer- en kolenindustrie gestoken. Of dit zal blijken eene solide belegging te zijn geweest, zal de toekomst leeren — voorloopig ziet het er niet naar uit, dat rente en aflossing regelmatig zullen worden betaald.

De omwenteling toch van 1917 heeft reusachtige veranderingen in den oeconomischen toestand van Rusland gebracht.

Evenals in andere oorlogvoerende staten, had in 1915 en 1916 de metaalindustrie in Rusland een zeer voorspoedigen tijd door de levering van oorlogsmateriaal en wat daarmee in verband stond. Maar reeds op het eind van 1916 kwamen allerhande moeilijkheden — voornamelijk veroorzaakt door storing in aan- en afvoer van grondstoffen en producten. Onder Kerensky's bewind werden de opdrachten voor krijgsleveranties ingetrokken en de fabrieken begonnen zich voor te bereiden voor vredesleveranties.

Deze plannen werden echter geheel verijdeld door het optreden der Bolschewiki en de volkomen ontreding van het sociale leven. Twee grootheden beheerschten het lot der ijzerindustrie — het arbeiders- en het kolenvraagstuk.

Een door de Regeering opgedrongen collectief arbeidscontract regelde de verhouding tusschen werkgever en werknemer aldus, dat deze alles — gene niets meer te zeggen had. Aan het hoofd der fabrieken werden arbeiders geplaatst, die natuurlijk van de leiding der zaken geene ervaring hadden. Het bedrijf werd tot staatseigendom verklaard en de Bolschewiki-regeering stelde minimumloonen vast van 5 Roebel voor losse arbeiders — unskilled labour — en 16 Roebel en meer voor geschoolde arbeidskrachten — alles voor een 8-urigen werkdag. Daarentegen mocht de prijs der fabricaten slechts verhoogd worden met 20 pCt., eene verhooging, die lang niet voldoende was. Verder bepaalt het collectieve contract nog, dat bij ontslag om welke reden ook, den arbeider een maand loon moet worden uitbetaald, dat voor overuren bijzonder hoge loonen moeten worden gegeven en dat als overuren ook geteld zal worden de tijd gedurende welken de arbeider in de Roode Garde dienst doet. Want iedere fabriek heeft te harer verdediging eene uit hare arbeiders à tour de role aan te wijzen lijfwacht.

Het ergste waren de toestanden wel in Jekaterinoslaw, in welk district de van het front terugkeerende soldaten het eerst aankwamen. De raad van arbeiders en soldaten dwong de fabrieken al deze menschen in dienst te nemen, met het gevolg, dat er soms tweemaal meer arbeiders waren dan men noodig had, terwijl per man na invoering van den 8-urigen werktijd en afschaffing van accoord-arbeid lang niet zooveel werd gepresteerd als vroeger.

Was de toestand in Jekaterinoslaw en omgeving aldus — in de Oekraïne en het Donez-gebied was hij juist anders. Daar trokken de arbeiders uit de steden weg naar het platteland — en maakten zich met geweld meester van stukken grond om daar hun voedsel te verbouwen. Hier zien wij dus, dat de industrie, althans gedeeltelijk, stil komt te staan ten gevolge van gebrek aan werkkrachten.

De stijging der loonen, de daarmee gepaard gaande verminderde arbeidsprestatie, de wanorde in het transportwezen en de geheel onvoldoende leiding in het beheer door voor hun taak niet berekende arbeiders deed de kostprijzen der producten zoodanig oploopen, dat b.v. het fabricceeren van een ton gietijzer in het Donez-gebied 62 roebel per pud of 8127 mark per ton kostte.

Weldra kwam er nog grootere stagnatie in het bedrijf. Kolen en cokesgebrek lieten zich voelen — verkoop en aflevering der producten was niet meer mogelijk — papiergeld was niet meer te krijgen en de

besturen waren niet meer in staat de loonen uit te betalen.

Nadat de Duitse en Oostenrijksche troepen het land waren binnengedrongen, kwam er eenige verandering. Voorraden werden verpand en Banken gedwongen daartegen eenig baar geld aan de werken af te staan, zoodat de arbeiders althans gedeeltelijk konden worden betaald. Het hoofd der Oekraïnsche republiek zag intusschen in, dat het noodzakelijk was weder verandering in de leiding te brengen — verklaarde de arbeidersbesturen afgezet en herstelde de vroegere directies in hare functies.

In de kolennijnen hadden dezelfde toestanden geheerscht — en een volkomen gebrek aan brandstof was daarvan dan ook het gevolg.

Toen het verkeerswezen weder eenigszins geregeld werd, kwam de industrie voor de vraag te staan, hoe ook zij weder aan den gang zoude komen. Vergaderingen van industrieelen werden belegd in Kiew en Charkow en men besloot de algemeene instelling van den 8-urigen werkdag weder af te schaffen en de loonen weder te verminderen tot ongeveer $\frac{2}{3}$, zoodat zij gemiddeld 90 tot 95 kopeken per uur werden.

Voor de kolennijnen hoopte men voor 6 tot 7 Rbl. per dag voldoende arbeiders te kunnen krijgen om de productie zoodanig op te voeren, dat in de behoeften van het land kon worden voorzien.

Door den bond van industrieelen in Kiew zijn met goedkeuring der regeering de volgende prijzen voorloopig vastgesteld:

	R. p. poed	of bij een koers van 1,33 Mark per Rbl.
Kolen	1,25 en 1,50	.101—122 Mrk. p. ton
Cokes	1,85 en 2,10	150—170 " " "
Gietijzer	7,20	585 " " "
Stafijzer	13,50	1097,50 " " "
Ketelplaten . .	14,—	1138 " " "
Dakbedekking	25,—	2032,50 " " "

Deze prijzen zullen, als de productie weder beter wordt en de toestanden normaal worden, natuurlijk weder moeten worden verlaagd.

v. H.

DE ECONOMISCHE TOESTAND VAN ITALIE.

De jaarverslagen der Bank van Italië plegen uit te munten door hun uitvoerigheid en door hun breedte opzet. Niet enkel behooren zij naast de verslagen der Nederlandsche Bank tot de weinige, die ons behalve cijfers ook een uiteenzetting geven van aard en strekking der belangrijkste in het verslagjaar genomen maatregelen, zij plegen bovendien telken jare een algemeen overzicht te geven van den economischen toestand in de verschillende takken van productie in het land, en daarbij naast feiten ook herhaaldelijk een eigen oordeel uit te spreken. Op hetgeen wij in het vorig nummer van dit blad aan de hand van het jongste verslag over den toestand van het Italiaansche geld- en financiewezen mededeelden, willen wij mitsdien thans enkele bijzonderheden nopens den algemeenen economischen toestand van het land laten volgen.

Over 't algemeen kan men van de Italiaansche industrie in het afgelopen jaar zeggen, dat zij op zich den last heeft voelen drukken van ernstige beperking in den grondstofaanvoer, enorme vrachten, die steeds hooger werden, naarmate de scheepsruimte verminderde, zoodat op een bepaald tijdstip een dusdanige hoogte werd bereikt, dat zij vrijwel een prohibitief karakter gingen dragen; voorts van de ontoereikendheid en onzekerheid van het spoorwegverkeer, het gebrek aan brandstoffen, de droogte, die in de bergstreken heerschte en een belemmering werd voor de ontwikkeling der electriciteitsopwekking en ten slotte van het gebrek aan werkkrachten, hetwelk noodzakelijk hooge loonen met zich bracht.

De Italiaansche grootindustrie evenwel en vooral die, welke voor militaire doeleinden werkzaam is, heeft hare positie weten te behouden. In bepaalde

gevallen zelfs heeft zij zich een vastere basis gescha- pen en heeft zij zich weten uit te breiden.

De zijde-industrie, zooals men weet een zeer belang- rijke bedrijfstak op het Italiaansche schiereiland, heeft met veel moeilijkheden te kampen gehad ten gevolge van den oorlog en den toestand van het inter- nationaal verkeer. De invoer van zijderupsen uit den Levant en Klein-Azië werd totaal geparalyseerd. Het- zelfde gold voor den invoer van zijde uit China en Japan. Aan den anderen kant is de export zeer afge- nomen ten gevolge van de sterke beperking van den invoer in Zwitserland, alsmede de inkrimping van den handel met de Vereenigde Staten. Deze laatste vindt natuurlijk hare oorzaak in de buitengewone stij- ging der vrachten en assurantiepremiën. Was zulks de toestand gedurende 1917, voor het loopende jaar kan men al niets gunstigers voorspellen, zelfs heeft de vijandelijke invasie van een der aan grondstoffen rijkste gewesten den toestand van de zijdeteelt nog benarder gemaakt en zijn hierdoor de spinnerijen niet in staat haar normaal verloop te behouden.

Met de katoenindustrie is het al niet beter gesteld. Niettegenstaande deze industrie er in geslaagd is op de wereldmarkten een voldoende voorraad katoen machtig te worden, is haar toestand, door gebrek aan en duurte van werkkrachten en brandstof, alsmede door het moeilijke spoorwegverkeer, verre van bevre- digend. Daarenboven hadden veel spinnerijen niet de beschikking over de noodige drijfkracht, zoodat zij ook uit dezen hoofde genoodzaakt waren hare werk- zaamheden te beperken. Dit was vooral het geval in de streek, gelegen in de nabijheid van het operatie- gebied. De catastrofe van October heeft bovendien de productie beroofd van het werk van 300.000 spoel- en. Nochtans heeft de katoenindustrie zich in bevre- digende winsten mogen verheugen, dank zij het feit, dat de voor het fabrikaat gemaakte prijzen opwogen tegen de verhooging van den kostprij. Onder den druk der prijzen is de binnenlandsche markt voor de weverijen geleidelijk ingekrompen, en is de uitvoer van hare producten ten gevolge van het verliezen van verschillende vreemde afzetgebieden en de door de regeering genomen maatregelen ten einde de aan- wezige voorraden binnenslands te houden, sterk ge- daald. In hoofdzaak waren de getouwen voor militaire doeleinden werkzaam. De katoenververijen en -dru- kerijen, ofschoon hare bedrijvigheid onder het normale peil bleef, zijn er nochtans in geslaagd de moeilij- heden, voortspuitende uit de productie van verfstof- fen, te boven te komen, dank zij haar eigen vindingen en den invoer uit Zwitserland.

De normale gang der katoenindustrie, met haar verschillende branches, die in zoo ruime mate in de behoeften van het leger voorziet, is ten nauwste ver- bonden met de oplossing van het probleem van het vervoer op de spoorwegen. De in de havens geloste katoen toch moet zoo vlug en zoo regelmatig mogelijk aan de fabrieken toekomen.

Wat de ijzerindustrie betreft, is men in 1917 voort- gegaan met het bouwen van nieuwe hoogovens en nieuwe elektrische ovens. Het bankverslag, dat in andere richting de uitbreiding van de Italiaansche industrie sterk toejuicht, neemt te dezen opzichte een opmerkelijk gereserveerde houding aan. De vrees — aldus het verslag — die reeds vroeger meer dan eens geuit werd, namelijk, dat men een te groote expansie aan dezen tak van bedrijf gaf, wordt hierdoor nog grooter. Zij, die zoo denken, wijzen vooral op de schaarschte aan brandstoffen, den toestand van het verkeer, die steeds duisterder wordt en de afwezig- heid van goed geschoolde arbeidskrachten in de on- middellijke omgeving der installaties.

De resultaten der machine-industrie zijn vrijwel gelijk aan die van 1916. De steeds verder doorgedre- ven arbeidsverdeling is ten goede gekomen aan de fabricatie van vele voorwerpen, welke vroeger moes- ten worden geïmporteerd. De aanzienlijke win-

sten, voortspruitende uit een voortdurende vraag naar oorlogsmateriaal, werden besteed voor het bou- wen van grootere fabrieken, voor het vergrooten van fabrieken, welker omvang niet meer in overeenstem- ming was met de behoefte en voor de vernieuwing van werktuigen met het oog op in de toekomst aan te brengen verbeteringen. Ten einde zich krachtiger te organiseren hebben verschillende groote onderne- mingen zich tot concerns vereenigd.

De automobiellindustrie is gedurende heel het jaar erg bedrijvig geweest. De luchtvaartindustrie heeft groote vorderingen gemaakt, terwijl de electriciteits- industrie zich heeft verbeterd en uitgebreid, daarbij het oog richtend op de na den oorlog komende tijden.

De chemische industrie heeft zich, om reeds hier- boven genoemde redenen, verstoken gezien van de vrije beschikking over grondstoffen en vervoermidde- len ter aflevering van hare producten. De productie is met een derde afgenomen. Dit heeft natuurlijk zijn terugslag gehad op den landbouw. De verfstoffen- industrie evenwel laat zich met een gunstiger oog aanzien en gehoopt wordt, dat deze na den oorlog in het strijdperk der concurrentie niet zal hoeven onder te doen.

De huidige oorlog heeft ook een spoorslag gegeven aan de scheepsbouwindustrie. Het verslag vraakt de opinie, welke sommigen er op na houden op dit punt. Zij meenen namelijk, dat alle scheepsbouwwer- ven ter wereld op het oogenblik tot eene zoodanige bedrijvigheid zijn opgevoerd, dat in weinige jaren heel de door den oorlog verloren scheepsruimte zal zijn herwonnen, zoodat het voor Italië zaak ware het bouwen en het aanschaffen van schepen tot een gun- stiger tijdstip uit te stellen, wanneer de prijzen en de beschikbare hoeveelheid zulks voordeliger zullen maken. Zij die zoo denken verliezen, volgens het ver- slag, geheel uit het oog de behoeften die alle volkeren na den oorlog er toe zullen drijven om alle middelen in het werk te stellen om een zoo groot mogelijk deel te hebben aan den disch der wereldhuishouding. Voor Italië nu is het, evenals voor elk ander land, van het grootste belang zoo weinig mogelijk afhankelijk te wezen van het buitenland, wat betreft zijn overzeesch verkeer. Eene dergelijke afhankelijkheid toch zou haar een machtig wapen ontnemen in den wedstrijd der naties. Een decreet van 10 Augustus 1916, gevolg gevende aan de uitgesproken wenschen van een aantal reeders en industrieelen, heeft dan ook maatregelen getroffen om den aankoop van schepen te vergemak- kelijken en de nationale productie op te voeren. Men heeft nieuwe werven gebouwd, de capaciteit der oude verhoogd en de installaties en machinerieën verbe- terd. Het verslag merkt echter op, dat de toestand nog niet is wat hij behoorde te zijn.

Staan alle industrieën in Italië in het licht der tijdsomstandigheden, ook de landbouw gevoelt den terugslag van den oorlog meer en meer. Met de beschikbare werkkrachten is de bebouwde oppervlakte afgenomen, vooral in het Zuiden. Met name is de ver- bouw van graan verminderd. Deze blijft 500.000 H.A. onder het normaal gemiddelde. Daarbij komt nog, dat de weersgesteldheid weinig gunstig was: overvloedige regen in den zaaitijd, langdurige droogte in de lente en den zomer. De productie van tarwe, maïs, aardap- pelen, groenten en suikerbieten bleef verre beneden het normale peil. Hetzelfde geldt voor de andere graangewassen, zooals rogge, gerst, haver.

De fruitteelt laat zich daarentegen gunstiger be- oordeelen. De productie van wijn en olijfolie steeg bo- ven het gewone peil. Toch kan die betrekkelijk ge- ringe vooruitgang niet opwegen tegen de verminderde landbouwproductie.

Uit al het voorgaande blijkt, dat de economische toestand van Italië niet schitterend is. Waar is zulks trouwens heden ten dage wel het geval? Niettemin blijft de pessimistische geest, die in heel het verslag der Bank van Italië valt waar te nemen, opmerkelijk.

Het „Zeitschrift für angewandte Chemie” wijdt nog eene beschouwing aan de vraag in hoever de aanvoer van oliën en vetten uit het buitenland en met name uit de koloniën naar Duitschland na den oorlog gewaarborgd kan worden. Het lijkt ons niet van belang ontbloeit hieraan een en ander te ontleenen.

De gemiddelde jaarlijksche aanvoer van reuzel en dergelijke dierlijke vetten in Duitschland bedroeg over de jaren 1911 tot 1913 ca. 170.000.000 Mk., terwijl aan boter werd ingevoerd voor ongeveer 125.000.000 Mk. Daarvan leverden de Vereenigde Staten 120.000 ton reuzel en andere dierlijke vetten ter waarde van ca. 125.000.000 Mk., terwijl 30.000 ton boter uit Rusland ter waarde van 65.000.000 Mk. en 20.000 ton ter waarde van 50.000.000 Mk. uit Nederland en Denemarken kwam. Voor veevoeder werd in totaal, na aftrek van den uitvoer, voor 80.000.000 Mk. aan koeken van oliezaden ingevoerd, waarvan 265.000 ton (waarde 35.000.000 Mk.) uit Rusland en 215.000 ton (waarde 33.000.000 Mk.) uit de Vereenigde Staten. Daarbij komt nog een invoer-saldo ter waarde van totaal 460.000.000 Mk. voor de volgende oliehoudende zaden:

	tons	waarde
lijnzaad	400.000	110.000.000 Mk.
palmpitten	250.000	100.000.000 „
katoenzaad	200.000	32.000.000 „
copra	175.000	100.000.000 „
koolzaad	130.000	35.000.000 „
sojaboonen	115.000	20.000.000 „
sesamzaad	105.000	40.000.000 „
aardnoten	80.000	20.000.000 „

Lijnzaad werd voornamelijk uit Argentinië, daarnaast ook uit Britsch-Indië en Rusland betrokken. Palmpitten uit Britsch-West-Afrika; katoenzaad uit Egypte; copra uit Nederlandsch- en Britsch-Indië en Ceylon, raapzaad uit Britsch-Indië en ook uit Roemenië; sojaboonen en sesamzaad uit China en Britsch-Indië en aardnoten uit Britsch-Indië en Fransch- en Britsch-West-Afrika. Tenslotte moet nog gerekend worden met een invoersaldo ter waarde van 25.000.000 Mk. voor verschillende plantaardige oliën als katoen-zaadolie, ricinus-olie, sojaboonen-olie, enz.

Wat de toekomst na den oorlog betreft, meent men vrijwel zeker te kunnen rekenen op den invoer van boter uit Rusland, Holland en Denemarken, benevens op dien van koeken en lijnzaad uit Rusland en raapzaad uit Roemenië. De import van lijnzaad uit de Oostelijke streken zal nog wel belangrijk vermeerderd kunnen worden gelijk de levering van raapzaad uit Roemenië. Daarbij komt eene bevordering van de teelt van oliehoudende zaden in het eigen land.

Andere posten van invoer geven tot meer bedenkingen aanleiding, met name geldt dit den aanvoer, die vroeger plaats vond uit de Vereenigde Staten en uit de Britsche koloniën. Zelfs indien de Oostelijke naburstaten belangrijk meer oliezaden, enz. kunnen leveren en ook de eigen productie nog sterk toeneemt, moet toch altijd nog gerekend worden met de noodzakelijkheid van een aanvoer van overzee van plantaardige oliën, vetten en oliehoudende zaden, enz. ter waarde van circa 500 miljoen mark.

Eén van de hoofddoeleinden der toekomstige Duitse koloniale politiek zal moeten zijn, dat Duitschland zich op het gebied van de voorziening in de behoefte aan koloniale oliën en vetten zoo onafhankelijk mogelijk maakt. Daartoe zal noodig zijn een nauwe en veilige verbinding met een krachtig ingerichte Afrikaansche koloniale huishouding, die het moederland in zoodanige mate kan voorzien van oliehoudende zaden, oliën en vetten, dat met gelijktijdige vermeerdering van de eigen productie van Duitschland en van den aanvoer uit de Oostelijke naburstaten, het land onafhankelijk wordt van levering uit Amerika en Britsch-Azië en ook nog een rol van beteekenis kan spelen op de markt der koloniale vetten en oliën. In hoeverre deze wenschen voor verwezenlijking vatbaar zijn, zal de toekomst moeten leeren.

Ten slotte mogen hier nog eenige cijfers omtrent den aanvoer van koloniale producten op het gebied van oliën en vetten naar Duitschland vermeld worden. De invoer in Duitschland in 1913 bedroeg:

aan palmpitten:	voor eene waarde van
uit Britsch-West-Afrika	91.000.000 Mk.
„ Tokio	6.000.000 „
„ Fransch-West-Afrika	4.000.000 „
„ Kameroen	1.600.000 „
„ Liberia	900.000 „
„ Portugeesch-West-Afrika	800.000 „
Aan katoenzaad leverde Egypte	35.000.000 „
Duitsch-Oost-Afrika slechts	22.000 „
Aan copra leverden:	
Britsch-West-Afrika	309.000 „
Britsch-Oost-Afrika	104.000 „
Duitsch-Oost-Afrika	117.000 „
Daarentegen	
Nederlandsch-Indië	49.000.000 „
Britsch-Indië	34.000.000 „
Ceylon	18.000.000 „
Duitsch-Nieuw-Guinea	4.500.000 „
Samoa	2.100.000 „

De aanvoer van sojaboonen en dergelijke boonen bedroeg uit:

Britsch-West-Afrika	57.000 Mk.
Kameroen	93.000 „
daarentegen leverde China ..	18.000.000 „
Aan sesamzaad leverden:	
Britsch-West-Afrika	625.000 „
Portugeesch-Oost-Afrika	280.000 „
Britsch-Oost-Afrika	282.000 „
Duitsch-Oost-Afrika	205.000 „

daarentegen China

en Britsch-Indië

Aardnoten werden ontvangen uit:

Fransch-West-Afrika	8.000.000 „
Britsch-West-Afrika	7.500.000 „
Portugeesch-West-Afrika	1.200.000 „
Duitsch-Oost-Afrika	1.100.000 „
Portugeesch-Oost-Afrika	200.000 „

In totaal werd aan oliehoudende, zaden, enz. betrokken uit:

Britsch-West-Afrika ca.	100.000.000 Mk.
Egypte	30.000.000 „
Fransch-West-Afrika	12.000.000 „
Togo	6.000.000 „
Portugeesch-West-Afrika	2.000.000 „
Kameroen	2.000.000 „
Duitsch-Oost-Afrika	1.500.000 „
Britsch-Oost-Afrika	1.000.000 „
Liberia	900.000 „
Belgische Congo	100.000 „

Uit deze cijfers blijkt voldoende, dat er nog heel wat verandering moet komen, wil men zich op dit gebied onafhankelijk maken van den aanvoer van Britsche koloniën en bezittingen.

Vreemd kapitaal in Argentinië. Het Board of Trade Journal geeft aan de hand van een Argentijnsche statisticus een schatting van het thans in Argentinië belegd vreemd kapitaal; in pesos (vredespariteit ± f 2,40).

staats- en andere openbare leeningen..	657.303.460
spoorwegen	1.344.326.465
banken	51.891.022
haveninrichtingen	22.163.909
tramwegen	109.496.149
koelhuizen	40.916.439
gas-, electriciteits- en watervoorziening	78.373.018
landeigenommaatschappijen	79.681.618
hypotheken	500.015.962
verzekering	3.886.464
industriële ondernemingen	507.760.000
telefoon- en radio-telegraaf mijen	21.340.000
handelsondernemingen	465.169.244

Totaal.... 3.882.323.750

De verdeling van het kapitaal over de verschillende landen is volgens den samensteller der statistiek om verschillende redenen moeilijk te geven. De Britsche beleggingen meent hij intusschen ook thans nog

tusschen de 2 en 2½ milliard pesos te moeten stellen, belangrijk meer dus dan de helft van al het in Argentinië aanwezige vreemde kapitaal.

Rectificatie. — In den tekst bij de Nederlandsche Handelsstatistiek in het vorig nummer leze men: „Maandstatistiek van den In- en Uitvoer en van het Entrepôtverkeer.” Op pag. 746 is in de tabel „Totaal der drie Groepen” voor den invoer van Noorwegen voor 1917 resp. 1918 vermeld 1.991 en 37.535; men leze hiervoor 25.050 en 14.476.

BOEKAANKONDIGING.

Mr. Dr. Ant. van Gijn. Het Renteprobleem in de Leer der Financiën. Inaugureele rede. 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1918, 45 blz.

Het ten vorige jare gereorganiseerd Leidsch Universiteitsfonds heeft als eerste daad zijner nieuwe werkzaamheid aan de Leidsche universiteit een buitengewonen leerstoel gevestigd in de leer der financiën. Een daad, die in alle opzichten toc te juichen valt. Immers, verdient de studie van al wat op het overheidsfinancie- en belastingwezen betrekking heeft, reeds op zich zelf ten volle de belangstelling, die haar ook in vroeger tijd steeds van de zijde der Nederlandsche staathuishoudkundigen is ten deel gevallen, de invloed, dien de oorlog op de financiën van den Nederlandschen staat, gelijk op die van de overige staten, heeft uitgeoefend, maakt, dat thans deze vraagstukken ook in de praktische bestuurspolitiek meer dan ooit op den voorgrond staan en naar alle waarschijnlijkheid voor langen tijd zullen blijven. Een opzettelijke principiële behandeling dezer vraagstukken als onderdeel der juridische en staatswetenschappelijke opleiding aan onze Nederlandsche universiteiten is dan ook thans meer dan ooit op haar plaats.

De oud-minister van financiën, Mr. Dr. Ant. van Gijn, door den Raad van Beheer van het Fonds voor dezen nieuwen leerstoel uitverkoren, heeft op 19 Juni j.l. zijn hoogleeraarsambt aanvaard met het uitspreken van de aan hoofde dezes vermelde rede. Het nauwe verband dat bestaat tusschen het inzicht, dat men heeft in de voornaamste principiële leerstukken der economie, en het standpunt tegenover de problemen op het gebied van het financieewezen, heeft den nieuwen hoogleeraar bij de keuze van het onderwerp zijner rede geleid.

Bij de principiële bespreking van het rentevraagstuk, welke dienovereenkomstig het eerste deel zijner rede uitmaakt, stelt Mr. van Gijn tegenover elkander de oude productiviteitstheorie, die hij niet ten onrechte kenschetst als de ook thans nog door hen, die van het vraagstuk geen principiële studie maakten, meest aangehangene en Böhm-Bawerk's agiotheorie. Met veel van wat de schrijver in zijn korte uiteenzetting van dit veel omstreden vraagstuk opmerkt, zal de lezer het eens zijn. De productiviteitstheorie is, ook in haar minder simplistische, zuiverder gedaante, op zijn minst genomen eenzijdig, gelijk ook de zuivere onthoudingstheorie het van haar kant is. Zooals de vraag naar kapitaal beheerscht wordt door de economische functie, die dit in het productieproces verricht, zoo wordt het aanbod bepaald door de geestelijke affecten, die allen, die hun inkomen voor een kleiner of grooter deel niet in oogenblikkelijke verbruiksgoederen behoeven om te zetten, bij hun keuze beheerschen. Böhm-Bawerk moge, gelijk Marshall opmerkt, niet de eerste zijn geweest, die er op gewezen heeft, dat, gelijk alle vraagstukken van economische prijsvorming, ook het rentevraagstuk deze beide zijden heeft en zelfs moge dit door anderen met meer nadruk zijn gedaan dan door hem, de groote waarde van zijn wetenschappelijken arbeid zoowel wegens deszelfs dialectische qualiteiten als wegens eer-

groot deel van zijn positieve beschouwingen, vermindert hierdoor niet. Het kan hier niet de plaats zijn op deze laatste uitvoerig in te gaan, gelijk trouwens ook Mr. van Gijn in zijn rede slechts enkele van de controversen, waartoe Böhm-Bawerk's theorie aanleiding gegeven heeft, behandelt. Ook zij die Böhm's beschouwingen ter motivering van het renteverschijsel op grond van de functie van het kapitaal in het productieproces — met name zijn uiteenzetting van de grootere opbrengst bij grooteren omweg — minder geslaagd achten dan zijn beroep op de menschelijke eigenschap het toekomstige genot steeds onder zekere perspectivische verkleining te zien, zullen erkennen, dat diens standaardwerk een belangrijke stap vooruit beteekent naar een beter begrip van het renteverschijsel. Slechts zij nog aangetekend, dat Mr. van Gijn met Fisher m.i. terecht verzet aantekent tegen het beperkte kapitaalbegrip door Böhm-Bawerk gebezigd.

Uit zijne principiële beschouwingen trekt de heer van Gijn thans verschillende consequenties voor de leer der financiën. Met de oude productiviteitstheorie brengt hij in de eerste plaats de in onze staatsfinanciën gchuldigde leer in verband, dat slechts geleend mag worden voor „productieve” uitgaven, dat zijn uitgaven, die in de komende jaren geldelijke inkomsten afwerpen minstens gelijk aan de rente van de daarvoor aan te gane leeningen. Pierson, die dit standpunt in den breede verdedigd heeft, maakt dan in dit verband tevens een onderscheiding tusschen leeningen op korten termijn, uitsluitend strekkend voor aanvulling van tijdelijke kastekorten en duurzame leeningen, welke met productieve uitgaven verband houden.

Tegen deze beschouwingen teekent Mr. van Gijn in zijn rede in dubbel protest aan. Wat het laatste punt betreft, de duurzame leeningen, acht hij Pierson's standpunt veel te ruim. De duur eener leening mag den levensduur van het object niet overtreffen; zoo spoedig de diensten ophouden, moet de uit dezen hoofde aangegane leening gedelgd zijn. Men zou, de betrokken paragraaf in Hoofdstuk IV van de I've afdeling van Pierson's geschrift nalezende, naar aanleiding van deze beschouwing wellicht kunnen opmerken, dat Pierson bij zijn bespreking van duurzame leeningen in het bijzonder het oog heeft gehad op werken, die ook inderdaad van blijvend nut zijn, terwijl overigens blijkt, dat Pierson wel degelijk oog had voor de wenschelijkheid en noodzakelijkheid van aflossing — een feit is, dat het door Mr. van Gijn op den voorgrond geschoven beginsel, dat aflossing en waardevermindering van het kapitaalsgoed met elkander behoren samen te vallen, door Pierson niet als zoodanig gesteld wordt. ¹⁾

Veel te eng acht Mr. van Gijn Pierson's standpunt

¹⁾ Het is jammer dat Mr. van Gijn zijn betoog hier eindigt. Juist van hem, die zich zooveel moeite gegeven heeft om en in de overheidsbedrijven en in de staathuishouding betere beginselen van financiële verantwoording in te voeren, zou men hier het betoog hebben verwacht dat ook de eisch: gelijke aflossing van de gesloten leeningen met de waardedaling van het kapitaalsgoed, ten slotte bij beter regeling der financiële verantwoording plaats behoort te maken voor deze andere: gelijke toevoeging bij of afschrijving van de kapitaalsrekening naar mate van waardevermindering of waardedaling der kapitaalsgoederen. Naarmate dit beginsel ook in de overheidshuishouding scherper wordt doorgevoerd en dus bereikt wordt, dat, gelijk in het goed beheerde particuliere bedrijf, de exploitatierekening van ieder jaar ook inderdaad naar commerciëel beginsel alle lasten van dat jaar draagt, treedt de eisch, dat naast de afschrijving op de kapitaalsrekening ook de aflossing op de gesloten leeningen gelijken tred houdt met de waardedaling der kapitaalsgoederen, op den achtergrond en wordt ook voor de overheid de geldleening ten slotte een zuivere kasoperatie, waarbij de voorwaarden, waaronder het geld geleend wordt, in de eerste plaats door den stand van de geldmarkt worden beheerscht. Het door Mr. van Gijn bestreden woord van Pierson: er wordt geleend om de schatkist te vullen, wordt dan, zij het in anderen zin, geheel juist.

echter, waar hij slechts geleend wil zien voor zaken, die geldelijke vruchten afwerpen. Voor een fort, een school mag geleend worden zoo goed als voor een rentedragend object; voor een gebouw, dat de staat zelf gebruiken wil, zoo goed als voor een, dat hij verhuurt. Ook tegen Mr. Treub, die, op het in September 1916 te Amsterdam gehouden congres op gemeentelijk financieel gebied, aan de groote gemeenten de politiek om voor schoolbouw niet te leenen aanbeval en zich hierbij op het standpunt van Pierson's onderscheiding tusschen geldelijk productieve en improductieve uitgaven stelde, kiest de heer van Gijn partij. Het uitlenen voor scholen, waardoor in de toekomst te genieten diensten geheel door het heden worden betaald, komt neer op kapitaalvorming. Wil men deze, dan doe men het in een voor elkeen duidelijken vorm, gelijk het indertijd te Rotterdam gestichte parkfonds.

Mij, wat deze beschouwingen betreft, grootendeels aan de zijde van den heer van Gijn stellend, zou ik toch de opmerking willen maken, dat de vraag of de kosten voor schoolbouw al dan niet uit leeninggeld mogen worden betaald, een quaestie, die trouwens reeds lang voor het Congres van 1916 hangende was, toch ook nog andere kanten heeft. De geregelde jaarlijksche aanbouw van scholen, waarover het hier gaat, is een verschijnsel, dat inhaerent is aan het feit, dat de betrokken steden zich zoo snel uitbreiden. Het moge zijn, dat dientengevolge het nageslacht over het geheel over een beter complex schoolgebouwen de beschikking zal hebben dan in steden, die in de laatste tientallen jaren niet zoo snel gegroeid zijn, het tegenwoordig geslacht zal billijk handelen, indien het niet de volle lasten van dien gedwongen beteren toestand, die behalve voor scholen ook geldt voor straten, verkeersverbindingen etc., op het nageslacht laat drukken, te meer niet, waar juist het groeitijdperk, waarin de stad verkeert, in verschillende opzicht — men denke aan de waardevermeerdering van den grond in de binnenstad en meer dergelijke verschijnselen — de belastingdraagkracht naar verhouding grooter doet zijn dan in mogelijke latere stationaire tijdperken. Ook dan blijft Mr. van Gijn's opmerking echter misschien juist, dat men beter doet den Rotterdamschen weg van fondsvorming op te gaan.

Een tweede voorbeeld, hoe de nawerking der productiviteitstheorie op het gebied van de leer der financiën op dwaalwegen leidt, acht Mr. van Gijn gelegen in de onjuiste opvatting van het inkomensbegrip in onze inkomstenbelasting. Ook hier wordt slechts het in geld genoten inkomen als zodanig gerekend. Wie als particulier — voor een bedrijf is het anders — f 4.000 inkomen heeft uit een vermogen van f 100.000 en daarnaast een antiquiteitenverzameling van gelijke waarde benevens een jaarlijks in waarde stijgend doch geen inkomsten afwerpend bouwterrein eveneens van een ton, wordt aangeslagen naar een inkomen van f 4000. Aan den anderen kant, wiens inkomen, b.v. uit staatschuld, gelijk blijft, terwijl zijn vermogen door koersschommeling met 50 pCt. en meer kan zijn gestegen of gedaald, wordt door de inkomstenbelasting — anders dan door de thans tot een secundaire functie teruggebrachte vermogensbelasting — steeds gelijk belast.

„Is er eenige logica in — aldus de schrijver — om wie f 10.000 overgelegd en aan schilderijen besteed heeft, waarvan hij het dagelijksch genot heeft, — dat hem als hij gezonde hersenen heeft, minstens f 400 per jaar waard moet zijn — dat genot niet als inkomen toe te rekenen, terwijl men iemand wél belast, als hij die f 10.000 in effecten belegt, en van de rente jaarlijks een reis maakt om in musea van de schilderkunst te genieten? Is het niet volkomen onlogisch om hem, die paarden, rijtuigen, auto's en jachten bezit, het genot, dat zij hem geven, voorzoover dit als rente is te beschouwen, niet als inkomen toe te rekenen, maar wel te heffen over inkomen uit effecten getrok-

ken, dat besteed wordt om het genot van al dergelijke zaken te *huren*?”

Al erkent Mr. van Gijn de groote moeilijkheid om particulieren op gelijken voet te behandelen als bedrijven, bij welke men een commercieel juiste boekhouding mag verwachten en eischen, het thans in de inkomstenbelasting aanvaard inkomensbegrip kan hij slechts willekeurig achten en gegrond op verouderde staathuishoudkundige denkbeelden. Herziening van dit begrip acht hij wenschelijk, terwijl hij voorts ernstig waarschuwt tegen het te eenzijdig op den voorgrond brengen der inkomstenbelasting. Ook hier raakt de heer van Gijn in zijn practische conclusies een belangrijk vraagstuk, waarover veel verschil van meening mogelijk is. Zij, die geneigd zijn om, daargelaten het beginsel, de practische doorvoering van het door Mr. van Gijn gewenscht inkomensbegrip aan bezwaren onderhevig te achten, zullen te eerder met zijn tweede gedachte kunnen medegaan en ook in de toekomst de correctie, die thans de personeele en tot zekere hoogte ook de vermogensbelasting op de inkomstenbelasting vormen, niet willen missen.

Tot zoover de inhoud van Mr. van Gijn's belangwekkende redc. Moet men nu — deze vraag nog tot besluit — inderdaad de verschillende door den hoogleeraar besproken gezichtspunten uit de leer der financiën toeschrijven aan doorwerking van de theoretische verklaring van het rentevraagstuk, die men met den naam productiviteitstheorie pleegt te bestempelen? Wat alle besproken gezichtspunten gemeen hebben, is dat uitsluitend gelet wordt op het direct geldelijke, hetzij als opbrengst van een uit leening te bestrijden kapitaalgoed, hetzij als te belasten inkomen. Is dit uitsluitend letten op het direct geldelijke echter een speciaal kenmerk der productiviteitstheorie? Reeds uit de rede van Mr. van Gijn zelf blijkt, dat zulks niet behoort. Hij zelf erkent, blz. 18, dat, wat ook voor Smith en voor Pierson moge gelden, nagenoeg alle latere schrijvers het productiebeprip gaandeweg zeer hebben uitgebreid en allengs onder productie zijn gaan verstaan alle arbeid, die leidt tot behoeftebevrediging, welke behoeften niet tot de materiele beperkt behoeven te blijven. Moet dit, wat op zichzelf volkomen juist is, dan ook niet gelden voor de productiviteitstheorie? En kan daartegenover niet op Böhm's beperkt kapitaalbegrip gewezen worden, als een begrip, dat mede veeleer de strekking kan hebben juist in Böhm's gedachtengang het geldelijk element naar voren te brengen? Vragen, die intuschen niet verhinderen, dat ongetwijfeld in de min of meer vage op de basis der productiviteitsgedachte staande voorstellingen, die in ruimeren kring nopens het rentevraagstuk de algemeene plagen te zijn, het zuiver geldelijk element stellig een hoofdrol speelt.

B.

Mr. Dr. A. Buriks. Democratisch gemeentebestuur. Een verhandeling over commission government in Amerikaanse steden. 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1918. 363 blz.

Men denke zich een van onze gemeenten zonder gemeenteraad, zonder burgemeester, zonder wethouders. Alle wetgevende en uitvoerende macht in de gemeente berust bij een commissie van vijf leden, die door de kiezers worden gekozen. De ambtenaren worden door de commissie benoemd en ontslagen en werken onder hare verantwoordelijkheid. Elk commissielid staat aan het hoofd van een der gemeentelijke departementen, hetzij krachtens verkiezing tot hoofd van een bepaald departement, hetzij ingevolge onderlinge verdeling der functies.

Ziehier de nieuwe gemeentelijke bestuursinrichting, in de Vereenigde Staten vóór eenige jaren ontstaan en sindsdien in een steeds toenemend aantal steden aanvaard.

De heer Buriks, die in zijn proefschrift dit stelsel uitvoerig beschrijft, spreekt van „democratisch ge-

meentebeheer". De uitdrukking schijnt op het eerste gezicht vreemd. Het terrein der volkskeuze toch is, in vergelijking met vroeger, sterk ingekrompen. De Amerikaansche kiezers waren gewoon, niet alleen een gemeenteraad met tal van leden aan te wijzen, maar ook een menigte van ambtenaren. En door wettelijke regeling was gezorgd voor een verdeling van bevoegdheid tusschen de bestuursorganen, waardoor men hoopte machtsmisbruik te voorkomen. Thans hebben de kiezers niet anders te doen dan vijf commissieleden te kiezen, in wier handen alle macht is geconcentreerd.

Toch zijn er sterke gronden aan te voeren voor de meening, die de heer Buriks met gezaghebbende Amerikaansche schrijvers deelt, dat juist het nieuwe stelsel mag worden genoemd een stelsel van democratisch gemeentebeheer. De kiezers wijzen slechts enkele, met volle macht bekleede, vertegenwoordigers aan. Maar aan die volle macht beantwoordt een volle verantwoordelijkheid. Er is opruiming gehouden onder de verschillende bestuursorganen, die naast elkaar en soms tegen elkaar in werkten en wier verscheidenheid het bijna ondoenlijk maakte, na te gaan, waar de schuld lag, als de zaken niet goed gingen. Bij het nieuwe stelsel is een krachtig bestuur mogelijk en de werking van de eenvoudige bestuursinrichting ligt open voor de publieke beoordeeling.

Dictatoriale macht heeft de commissie trouwens niet. Het kiezerscorps, dat haar heeft aangewezen, kan, als het noodig is, te allen tijde zelf de teugels in handen nemen en zich als de hoogste macht ter plaatse doen gelden. Drie middelen staan hiervoor open: referendum (tot onderwerpen van een besluit der commissie aan volksstemming), initiatief (plaatselijke wetgeving op voorstel van een reglementair bepaald aantal kiezers) en recall (tusschentijdsche vervanging van een commissielid bij stemming, door een petitie van een bepaald aantal kiezers uitgelokt). Er zijn zekere beperkingen, om te zorgen, dat dit volksingrijpen niet te lichtvaardig geschiedt; maar voor ernstige gevallen staat de mogelijkheid van de aanwending dezer drie middelen open, en men mag aannemen, dat die mogelijkheid in sterke mate preventief werkt.

De heer Buriks heeft, naar mij voorkomt, een zeer verdienstelijk werk gedaan door het Nederlandsch publiek met deze nieuwe ontwikkeling in de gemeentelijke bestuursinrichting in kennis te brengen. Zijn overzicht (niet alleen van de feiten, maar ook van de Amerikaansche litteratuur over het onderwerp) is uitvoerig, maar levendig geschreven en zeer leesbaar. Vooraf gaat een historische uiteenzetting van de oude stelsels, die trouwens noodig is, wil men goed het ontstaan begrijpen van wat een Amerikaansch schrijver noemt een revolutie in het gemeentelijk bestuur. Duidelijk blijkt, dat het de vele en groote misbruiken van het oude regime zijn geweest, die de publieke opinie hebben ontvankelijk gemaakt voor een zoo grondige verandering.

Hier te lande is van misbruiken van zulk een omvang als die in de Vereenigde Staten voorkwamen en gedeeltelijk nog voorkomen, geen sprake. Toch ben ik het met den schrijver eens, dat het voorbeeld van Amerika ook voor ons van nut kan zijn. Bij de tegenwoordige sterke uitbreiding der gemeentelijke bemoeiingen is inderdaad de oude bestuursinrichting een belemmering voor het bereiken van de „efficiency", die thans meer dan ooit noodig is. Hiermede is natuurlijk niet gezegd, dat wij den nieuwen Amerikaanschen bestuursvorm zonder meer moeten overnemen. Trouwens, de ontwikkeling op dit gebied is in de Vereenigde Staten nog in vollen gang. Het allernieuwste is thans niet meer „commission government", zooals de heer Buriks het beschrijft, maar „the commission manager plan", waarbij de commissie alleen beslist over de groote lijnen van de gemeentepolitiek, terwijl het eigenlijke bestuur wordt gevoerd door een „manager", een ambtenaar, die door

de commissie wordt benoemd; een bestuursvorm dus, die veel overeenkomst vertoont met dien van naamloze vennootschappen. Het zal zeker van groot belang zijn, ook voor ons land, het verdere verloop van deze ontwikkeling nauwkeurig gade te slaan.

Dat sommige deelen van het commissie-stelsel hier te lande niet zouden kunnen worden ingevoerd zonder wijziging van de Grondwet, wordt door den schrijver m.i. overtuigend aangetoond. Dit geldt met name van het referendum en het initiatief. En, naar mij voorkomt, zou ook het „recall", zoo niet onmogelijk, dan toch uiterst moeilijk zijn te regelen, nu de Grondwet voor de gemeenteraadsverkiezingen het stelsel van evenredige vertegenwoordiging voorschrijft.

H. J. NIEBOER.

22-8-18.

Mr. H. J. M. de Vries: De Gemeente tegen de Haagsche Spaarbanken. 's-Gravenhage, Gebr. Belinfante, 1918, 23 blz.

Het op 12 Juli j.l. door B. en W. van 's-Gravenhage aan den Raad gedaan voorstel tot oprichting eener gemeentelijke spaarbank heeft den Voorzitter van het Bestuur der Haagsche Nutsspaarbank aanleiding gegeven de vraag onder de oogen te zien of met het oog op de reeds bestaande spaarinstellingen te 's-Gravenhage de oprichting eener gemeentelijke spaarbank wenschelijk is. De schrijver bespreekt in de eerste plaats de statistische cijfers waarop B. en W. zich in hun voorstel beroepen en waaruit blijkt, dat onder de Nederlandsche steden Den Haag, Amsterdam en Rotterdam zoowel wat betreft het tegoed per hoofd als het aantal inleggers per 100 inwoners vrijwel onderaan staan. Schr. ontkent, dat hieruit tot een tekort aan activiteit van de zijde der bestaande spaarbanken geconcludeerd kan worden, doch ziet er een bewijs in, dat in de groote steden andere wijzen van belegging van spaargelden meer het publiek bereiken dan in de kleinere plaatsen. De mogelijkheid, dat een gemeentelijke spaarbank binnen afzienbaren tijd winsten voor de gemeentekas zou afwerpen ontkent de schrijver, gelijk hij tevens waarschuwt tegen het voornemen een wisselenden rentevoet in te voeren. Ten slotte wordt de verhouding besproken van de voorgestelde gemeentelijke spaarbank tegenover de bestaande Nutsspaarbank, die eind 1916 wijzen kon op een totalen inleg van ruim 5,7 miljoen, tegen 14,5 miljoen bij de Haagsche en Scheveningsche kantoren der Rijkspostspaarbank.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Augustus 1918.

Dr. J. A. Nederbragt, China. Een Economisch-geographisch overzicht; *Prof. Dr. H. Blink*, Arbeidersbeweging in Europa en in het bijzonder in Nederland. Wandelarbeiders; *X.*, Het Engelsche bosch in vroeger eeuwen en de tegenwoordige houtvoorziening van Engeland; *X.*, Houtproductie en uitvoer van houtproducten uit Roemenië; *C. v. d. V.*, Een nieuw Donau-Rijnkanaalontwerp. Het Boven-Donau en Beneden-Bodenmeer Scheepvaartkanaal;

Die Bank. — Berlijn, Juli 1918.

A. Lansburgh, Ein währungspolitisches Duell; *L. Eschwege*, Angestellten-Spekulation; *A. L.*, Der gross-industrielle „Sturmangriff auf die Banken" in Italien.

Id. — Berlijn, Augustus 1918.

A. Lansburgh, Die Geldumsatzsteuer; *L. Eschwege*, Cellulose; *Dr. Dalberg und A. L.*, Warum bargeldloser Zahlungsverkehr?

De Indische Gids. — Amsterdam, 1 Augustus 1918.

A. Bryan, Over de wenschelijkheid van oprichting in Ned.-Indië van een centraal bureau voor aan-

schaffing van alle artikelen, benodigd voor het Gouvernement van Ned-Indië en zoo noodig voor gewesten en gemeenten; *Ir. J. G. Numans*, De Nederl.-Indische technische Hoogeschool; *J. M. Plante Fébure*, Groot-industrie in tropisch Amerika; *B. M. v. Driel*, Iets over de sterfte op de schepen der O. I. C.; *A. Doyer*, Verborgten stroomingen.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Voedselvoorziening. Van Regeeringswege zijn opnieuw mededeelingen gedaan inzake de voedselvoorziening in de eerstkomende maanden. Verhooring van het broodrantsoen is onmogelijk. De vetpositie blijft ongunstig. Spoedig zal begonnen worden met de beschikbaarstelling van goedkoop rundvleesch, terwijl ook in koelhuizen vleesch gereserveerd zal worden voor den winter. Aan verhooring van het aardappelrantsoen tot 5 K.G. per hoofd per week kan niet worden gedacht.

De Minister heeft de Regeeringscommissarissen, belast met de Rijksgraanverzameling, uitgenoodigd in de plaatselijke landbouw-commissies vertegenwoordigers der moderne en confessioneele arbeidersorganisaties op te nemen. Bovendien zal in elke provincie een provinciaal comité ingesteld worden, bestaande uit een drie- of viertal vertegenwoordigers van genoemde organisaties.

Vervoerverboden. Voor eene geheele reeks artikelen zijn, onder intrekking van vorige beschikkingen, verboden tot vervoer, enz., afgekondigd; over het algemeen golden deze verbodsbepalingen thans reeds, zij het in eenigszins andere redactie. Verboden is het vervoer en de aflevering van: rood klaverzaad; oliën en vetten; lupinenzaad; hennen en hanen; stijfjel; caseïne; formaline; haring, kleiner dan 13 c.M. en spiering, kleiner dan 10 c.M. versch of 9 c.M. gerookt; tamme konijnen; bokken en geiten; witte en gele vaseline; levende varkens; geslachte varkens of gedeelten daarvan; huiden en vellen en looistoffen en vlas, gebraakt en/of gezwingeld en vlasafvallen.

Voorts gelden de nieuwe verboden den verkoop, de aflevering en het vervoer van kaas en het vervoer van aardappelmeel en van ongeschild eikenhout.

Vervoer van hout, zand en grint. Overwegende, dat het met het oog op de behoefte aan scheepsruimte voor het vervoer van de meest noodzakelijke levensbehoeften noodig is het vervoer te water van andere artikelen te beperken, heeft de Minister van Landbouw, behoudens uitzonderingen, verboden het vervoer van hout en het vervoer en de aflevering van zand, grindzand en grind.

Vervoerverboden en pakketpost. De Minister van Landbouw heeft den burgemeesters opgedragen aan de directeurs van postkantoren, resp. aan de brievegaarden in hun gemeente, regelmatig en telkenmale zoo spoedig mogelijk mededeeling te doen van de afkondiging van vervoerverboden; bedoelde personen krijgen hiervan tot dusver officieel geen kennis en zoo kan het voorkomen, dat niettegenstaande het vervoerverbod nog artikelen voor vervoer door middel van de pakketpost worden aangenomen.

De Minister vestigt er bovendien de aandacht op, dat beschikkingen, door hem ingevolge de Distributiewet 1916 gegeven door haar plaatsing in de Ned. Staatscourant onmiddellijk in werking treden en niet eerst, wanneer een afdruk der beschikking in de gemeente is ontvangen.

Premie voor de teelt van tarwe of rogge op dit najaar te scheuren grasland. In verband met de late aanname van de Scheurwet en de vele werkzaamheden, noodig alvorens de te scheuren perceelen over het geheele land zijn aangewezen, kan niet verwacht worden, dat zulks beëindigd zal zijn vóór de zaaitijd van rogge en tarwe is aangebroken. In het belang van de

volksvoeding is het echter noodig, dat ook reeds dit najaar broodgraan wordt uitgezaaid op gescheurd grasland. Daartoe is nu een regeling getroffen, waarbij den gebruikers van grasland, die tot de teelt van tarwe of rogge op dit gescheurde land overgaan, een extra premie zal worden toegekend van éénhonderd gulden per H.A. boven de gewone schadevergoeding, welke hun zal worden verstrekt tengevolge van het opleggen van den scheurplicht.

Tarwe, rogge, boekweit, enz. Behoudens bijzondere toestemming van den Minister van Landbouw, enz. of dien van Oorlog is het met ingang van 22 Aug. verboden tarwe, spelt, rogge, peulvruchten en boekweit te verwerken tot of hetzij gemengd of ongemengd, te bezigen als voedermiddel voor dieren. Het verbod geldt niet voor paarden-, wier-, schapen- en Waalsche boonen.

Voorts zijn verboden alle handelingen, die er toe leiden, dat de te veld staande rogge, tarwe en gerst voor een ander doel wordt gebruikt dan voor menscheijk voedsel, en met name het maaien van groene rogge, tarwe en gerst en het gebruiken van deze als veevoeder.

Regeeringsbloem, regeeringsmeel en grof roggeblood. Verboden is het vervoer en de aflevering van tarwebloem, tarwemeel, roggebloem en grof roggeblood.

Ongedorschte granen, zaden en peulvruchten. Verboden is, behoudens uitzonderingen, het vervoer van ongedorschte granen, zaden en peulvruchten. Zij, die deze gewassen in ongedorschten toestand onder zich hebben en houders of exploitanten van dorschmachines zijn verplicht telkens onmiddellijk na het dorschen aan den burgemeester hunner woonplaats opgave te doen van de gedorschte hoeveelheden, uitgedrukt in kilogrammen. De gedorschte hoeveelheden moeten, voor zoover zij niet aan belanghebbenden gelaten worden, ingeleverd worden als door den Regeeringscommissaris voor de Rijksgraanverzameling verlangd.

Kalfsvleesch. Nieuwe maximumprijzen zijn vastgesteld voor vette kalveren, levend gewicht en een maximumkleinhandelsprijs van f 2 per K.G. kalfsvleesch uitgebeend en van f 0,10 per K.G. voor kalfsbeenderen. Verboden is de verkoop van kalfsvleesch in de beenen.

Tabak. Ook voor dit artikel is eene nieuwe regeling vastgesteld, waarbij behoudens uitzonderingen verboden is de aflevering en het vervoer van ruwe tabak.

A zijn. Een nieuwe distributieregeling is vastgesteld voor azijn, waarbij tevens maximumprijzen zijn bepaald.

Geneesmiddelen. Verboden is de aflevering en het vervoer van de in art. 2 der distributieregeling van geneesmiddelen genoemde geneesmiddelen en verbandstoffen. In de distributieregeling zelve is ook nog eene wijziging aangebracht.

MAANDCIJFERS. RIJKSPOSTSPAARBANK.

	JUNI	1918	1917	1916		
Inlagen	f	7.890.455	f	8.152.127	f	7.293.653
Terugbetalingen ..	„	6.443.576	„	5.864.075	„	5.428.779
Tegoed der inleggers op ultimo	„	224.613.164	„	210.294.296	„	192.148.097
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo	„	30.586.000	„	27.405.850	„	25.993.200
Spaarbankboekjes:						
Aantal nieuw uitgegeven		10.515		10.413		9.673
Aantal geheel afbetaald		5.859		6.382		5.943
Aantal uitstaande op ultimo		1.786.581		1.744.804		1.709.435

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	Juni		Juli	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeninghouders op u ^o ..	10.165	—	10.530	—
Aantal rekeningen op u ^o	10.564	—	10.936	—
Stortingen	36.360	17.797.631	48.133	16.941.887
Overschrijvingen ..	22.040	24.063.190	23.044	26.270.846
Afschrijvingen	26.116	14.044.936	32.110	17.291.400
Totaal tegoed rekeninghouders op u ^o ..	—	20.262.561	—	19.648.964

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.
(In Guldens).

	Juli 1918	Sedert 1 Januari 1918	Overeenkomstige periode 1917
Directe belastingen.			
Grondbelasting	1.905.079	11.401.442	11.218.465
Personeele belasting ..	2.164.106	5.768.750	7.122.427
Inkomstenbelasting ..	5.320.874	37.770.509	34.010.985
Vermogensbelasting ..	132.889	2.572.663	1.462.886
Accijnzen.			
Suiker	3.593.857	23.338.679	16.410.832
Wijn	9.767	858.038	799.376
Gedistilleerd	1.556.461	11.991.671	16.426.092
Zout	354.677	1.748.292	1.334.074
Bier	124.990	669.649	5 ¹) 1.025.749
Geslacht	618.746	6.328.416	5.929.141
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	1.006.365 ²)	7.789.080	7.264.237 ³
Registratierechten	2.302.610	15.083.785	7.918.047
Hypotheekrechten	—	—	649.926
Successierechten	2.006.145	14.048.643	13.124.980
Invoerrechten	731.926	4.530.326	6.782.025
Formaatzegel	—	—	1.378
Gouden en zilveren werken			
Belasting	67.419	441.709	383.596
Essaailoon	67	477	409
Statistiekrecht	85.452	605.232	1.097.018
Domeinen	90.799	1.072.670	1.035.239
Staatsloterij	84.000	404.824	412.070
Jacht en visscherij	153.110	211.056	157.370
Loodsgelden	15.043	109.261	253.091
Totaal	22.324.382	146.745.172	135.719.413

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Juli 1918	Sedert 1 Januari 1918	Overeenkomstige periode 1917
Directe belastingen.			
Grondbelasting	381.966	2.284.591	2.248.684
Personeele belasting ..	325.508	1.025.669	1.708.940
Inkomstenbelasting ..	2.188.967	14.444.852	11.582.842
Vermogensbelasting ..	46.113	959.493	485.219
Accijnzen.			
Suiker	718.771	4.667.736	3.282.166
Wijn	1.953	171.608	159.875
Gedist. (binn.- en buitl.)	155.646	1.199.167	1.642.609
Indirecte belastingen.			
Zegelrecht van buitl. eff.	9.640	340.127	532.244
Registratierechten	144	3.262	594.946
Hypotheekrechten	—	—	64.836
Totaal	3.828.708	25.096.505	22.302.361

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	Juli 1918	Sedert 1 Januari 1918
Oorlogswinstbelasting	12.227.581	100.578.231
Verdedigingsbelasting Ia	113.905	2.298.365
Verdedigingsbelasting Ib	1.266.163	13.973.340
Verdedigingsbelasting II	3.157.038	20.657.572
Totaal	16.764.687	137.507.508

¹) Hieronder begrepen f 105.593 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbelasting).

²) idem f 1.156.737.

³) Hieronder begrepen de opbrengst van den accijnzen op azijn.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	24 Aug. 1918	20 Juli 1914
Ned. (Disc. Wissels.	4 ¹ / ₂ sedert 1 Juli '15	3 ¹ / ₂ sedert 23 Mrt. '14
Bel. Binn. Eff.	4 ¹ / ₂ " 1 " '15	4 " 23 " '14
Bank (Vrsch. in R.C.	5 ¹ / ₂ " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
Bank van Engeland	5 " 7 Apr. '17	3 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 21 Aug. '14	3 ¹ / ₂ " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 12 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 " 9 " '15	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	7 " 20 Mrt. '18	4 ¹ / ₂ " 6 " '14
Bank v. Noorwegen	6 " 14 Dec. '17	4 ¹ / ₂ " 11 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	4 ¹ / ₂ " 31 " '14	3 ¹ / ₂ " 19 " '14
Bank van Spanje ..	4 " 22 Mrt. '17	4 ¹ / ₂ " —
Bank van Italië ..	5 " 10 Jan. '18	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3 ¹ / ₂ -4 ¹ / ₂	—
Javasche Bank	3 ¹ / ₂ " 1 Aug. '09	3 ¹ / ₂ " 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
24 Aug. '18	2- ¹ / ₄ ¹)	2 ¹ / ₂ ¹)	3 ¹⁷ / ₃₂	4- ⁵ / ₈	—	5 ³ / ₄ -6 ¹ / ₂
19-24 A. '18	2- ¹ / ₂	2 ¹ / ₂ -3	3 ¹⁷ / ₃₂	4- ⁵ / ₈	—	5 ³ / ₄ -6
12-17 A. '18	2 ¹ / ₂	2 ¹ / ₄ - ³ / ₄	3 ¹⁷ / ₃₂	4- ⁵ / ₈	—	5 ¹ / ₂ -6
5-10 A. '18	2 ³ / ₈ -2 ¹ / ₂	2 ¹ / ₄ - ¹ / ₂	3 ¹⁷ / ₃₂	4- ⁵ / ₈	—	5-6
13-18 A. '17	2	2- ¹ / ₄	4 ²⁵ / ₃₂	4- ⁵ / ₈	—	2 ³ / ₄ -3 ¹ / ₂
14-18 A. '16	1- ¹ / ₈	1 ³ / ₄	5 ⁹ / ₈	4- ⁵ / ₈	—	2 ¹ / ₄ - ¹ / ₂
20-24 Jul. '14	3 ¹ / ₈ - ³ / ₁₆	2 ¹ / ₄ - ³ / ₄	2 ¹ / ₄ - ³ / ₄	2 ¹ / ₈ - ¹ / ₂	2 ¹ / ₄	1 ³ / ₄ -2 ¹ / ₂

¹) Noteering van 23 Augustus.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Op de wisselmarkt hebben de koersen deze week zeer sterk gefluctueerd. Van uit Zwitserland bleef nog flinke vraag bestaan voor £ en fransche francs. De £-koers in Zwitserland, die op 7 Aug. nog ± 18.60 noteerde, was op 24 Aug. 21.30 en op 26 Aug. weder 20.30. Dergelijke groote schommelingen hadden natuurlijk haar invloed op de koersen hier. Ponden stegen tot 9.40 en Parijs tot 35.60, \$ 196.50. Zwitserland 47.25—44.50—46.20.

Marken en Oostenrijksche Kroenen flauwer 32.25—30.80, 18.80—17.50.

Skandinavië bleef gevraagd, het meest Kristiania 61.15—61.70 geld; Kopenhagen 60.80—61.15; Stockholm 69—69.07¹/₂, Spanje 49¹/₂—48³/₄.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen ²)	Parijs ²)	Berlijn ²)	Weenen ²)	St. Petersburg ¹)	New York ¹)
19 Aug. 1918 ..	9.22	34.40	32.22 ¹ / ₂	18.75	—	1.93 ¹ / ₈
20 " 1918 ..	9.21 ³ / ₄	34.30	32. —	18.55	—	1.93
21 " 1918 ..	9.22 ³ / ₄	34.30	31.45	18.05	—	1.93 ¹ / ₈
22 " 1918 ..	9.26 ³ / ₄	34.60	31.60	18.10	—	1.94 ¹ / ₈
23 " 1918 ..	9.29 ¹ / ₂	34.80	31.50	18.05	—	1.95 ¹ / ₄
24 " 1918 ..	—	—	—	—	—	1.96 ¹ / ₄
Laagste d. w. ¹)	9.20	34.20	30.70	17.60	—	1.92 ¹ / ₂
Hoogste " " ¹)	9.38	35.15	32.25	18.80	—	1.96 ³ / ₄
17 Aug. 1918 ..	9.22 ³ / ₄	34.50	32.22 ¹ / ₂	18.80	—	1.93 ¹ / ₄
10 " 1918 ..	9.10 ³ / ₄	33.65	32.17 ¹ / ₂	18.72 ¹ / ₂	—	1.90 ⁷ / ₈
Muntpariteit ..	12.10 ³ / ₄	48. —	59.26	50.41	1.28	2.48 ³ / ₄

²) Noteering te Amsterdam. ¹) Particuliere opgave.

³) Noteering van 16 Aug. ⁴) Noteering van 9 Aug.

Data	Stock-holm ^{*)}	Kopen-hagen ^{*)}	Chris-tiania ¹⁾	Zwitser-land ²⁾	Spanje ¹⁾	Balavia ¹⁾ telegrafisch
19 Aug. 1918	69.05	60.80	61.15	47.35	49.50	99½-100½
20 „ 1918	69.02½	60.80	61.35	46.60	49.—	99½-100½
21 „ 1918	68.75	60.70	61.20	46.15	48.75	99½-100½
22 „ 1918	68.85	60.75	61.10	46.10	48.75	99½-100½
23 „ 1918	68.95	60.90	61.30	45.45	48.75	99½-100½
24 „ 1918	—	—	61.40	—	48.75	99½-100½
L'ste d. w. ¹⁾	68.60	60.50	60.80	44.40	48.—	99½
II'ste „ „ ¹⁾	69.20	61.—	61.40	47.60	50.—	100½
17 Aug. 1918	68.85 ²⁾	60.65 ²⁾	60.90	48.— ²⁾	49.75	99½-100½
10 „ 1918	68.65 ³⁾	60.25 ³⁾	60.30	48.67½ ³⁾	51.—	99½-100½
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.
2) Noteering van 16 Aug. 3) Noteering van 9 Aug.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. 4 Rm.)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
24 Augustus 1918	4.76.55	5.61	nom.	51
Laagste d. week..	4.76.50	5.61	nom.	51
Hoogste „ „ ..	4.76.55	5.67	nom.	51¾
17 Augustus 1918	4.76.60	5.65½	nom.	50¾
10 „ 1918	4.77.05	5.68	nom.	52¼
Muntpariteit	4.86.67	5.18¼	95¼	40¾/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	1 Aug. 1918	12 Aug. 1918	Tijdsperk 13 Aug.—20 Aug. 1918		20 Aug. 1918
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië ..	Piast. p. £	977/16	977/16	977/16	977/16	977/16
B. Aires	d.p.gd.pes.	507/8	507/8	50 1/8	51 9/10	507/8
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/6 1/2	1/6 1/2	1/6	1/6 1/16	1/6 1/2
Hongkong ..	id. p. \$	3/4	3/5	3/5 1/8	3/5 1/4	3/5 1/4
Lissabon	J. p. escudo	30	30 1/2	29 1/2	31	30
Madrid	Peset. p. £	17.85	18.50	18.20	19.30	19.26
Montevideo..	d.p.peso	62 1/4	62	61 1/2	62 7/8	62 7/8
Montreal....	\$ per £	4.84 1/2	4.85 1/2	4.85 1/8	4.86 1/8	4.85 7/8
Petrograd ..	R. p. £ 10	nom.	nom.	nom.	nom.	nom.
R.d.Janeiro ¹⁾	d.p.milr.	12 7/8	12 7/16	12 13/32	12 9/16	12 13/32
Rome	Lires p. £	40.06	36.10	35.87½	36.37	35.94
Shanghai ..	sh/d.p.tael	4/9 1/4	4/10	4/10	4/10	4/10
Singapore ..	id. p. \$	2/4	2/3 1/2	2/3 24/32	2/4	2/3 15/16
Valparaiso ¹⁾	d.p.pap.p.	16 7/8	16 25/32	16 1/2	16 25/32	16 1/2
Yokohama ..	sh/d.p.yen	nom.	nom.	2/2 1/8	2/3 1/2	2/3 1/16

1) Noteeringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen.		te New York	
24 Aug. 1918.....	49 1/2	101 1/8	
17 „ 1918.....	48 19/16	99 5/8	
10 „ 1918.....	48 19/16	99 5/8	
3 „ 1918.....	48 1)	99 5/8	
27 Juli 1918.....	48 19/16 ²⁾	99 5/8	
25 Aug. 1917.....	44 7/8	88 1/2	
26 Aug. 1916.....	31 1/2	66 1/8	
20 Juli 1914.....	24 19/16	54 1/8	

1) Noteering van 2 Aug. 2) Noteering van 26 Juli

N. U. M.

Weekstaat der Nederlandsche Uitvoermaatschappij.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Bankiers	Buitenl. Schatkistbilj.	Debet Diverse reken. ¹⁾	5 p Ct. Schuld-brieven	Credit Diverse reken. ¹⁾
22 Aug. 1918..	1.075	43.100	60.300	14.313	82.263
15 „ 1918..	1.002	43.100	60.300	14.308	82.145
8 „ 1918..	14.451	19.100	53.100	14.294	67.526
31 Juli 1918..	14.618	19.100	53.100	14.243	67.348
25 „ 1918..	13.744	19.100	53.100	14.246	67.688

1) Beide rekeningen omvatten, behalve garantiewissels in portefeuille tot het bedrag der buitenl. schatkistbiljetten, in hoofdzaak garantiewissels in depôt bij de Ned. Bank.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 24 Augustus 1918.

Activa.

Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 59.684.245,15 B.-bk. „ 113.482,63 Ag.sch. „ 12.406.444,40	f 72.204.172,18
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—
Idem eigen portef..	f 8.366.044,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„ —	8.366.044,—
Beleeningen op onderp.	H.-bk. f 55.811.463,13 1/2 incl. vrsch. B.-bk. „ 5.252.570,30 in rek.-crt. Ag.sch. „ 39.596.157,22	f 100.660.190,65 1/2
Op Effecten	f 98.895.290,65 1/2	—
Op Goederen en Spec.	„ 1.764.900,—	100.660.190,65 1/2
Voorschotten a. h. Rijk	13.616.310,21
Munt en Muntmateriaal	—	—
Munt, Goud	f 81.489.675,—	—
Muntmat., Goud	„ 625.934.145,27	—
	f 707.423.820,27	—
Munt, Zilver, enz.	„ 7.952.795,15	—
Muntmat., Zilver	„ —	715.376.615,42
Effecten	—	—
Bel.v.h. Res.fonds.	f 5.048.969,32	—
id. van 1/8 v. h. kapit.	„ 3.907.261,18	8.956.230,50
Geb.en Meub. der Bank	1.770.000,—
Diverse rekeningen	100.325.535,67
		f 1.021.275.098,63 1/2

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	„ 5.079.402,56
Bankbiljetten in omloop	„ 922.122.245,—
Bankassigatiën in omloop	„ 819.101,36
Rekening-Courant saldo's:	—
Van het Rijk	f —
Van anderen	„ 69.064.016,94 1/2
Diverse rekeningen	„ 4.190.332,77
	f 1.021.275.098,63 1/2
Beschikbaar metaalsaldo	f 516.194.488,30
Op de basis van 2/3 metaaldekking	„ 317.793.415,64
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 2.580.972.440,—

Verschillen met den vorigen weekstand:

	Meer	Minder
Disconto's	7.756.499,60	
Buitenlandsche wissels		321.940,—
Beleeningen		1.126.568,82
Goud	1.334.901,76	
Zilver	91.583,65	
Bankbiljetten		254.535,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	9.954.782,03 1/2	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschbare schulden
24 Aug. 1918	707.424	7.953	922.122	69.883
17 „ 1918	706.089	7.861	922.377	60.996
10 „ 1918	706.419	7.867	919.104	56.560
3 „ 1918	713.251	7.860	927.020	53.851
27 Juli 1918	715.123	7.793	909.750	78.846
20 „ 1918	715.258	7.729	910.655	77.111
13 „ 1918	717.388	7.741	920.180	65.569
6 „ 1918	717.518	7.690	926.054	60.354
29 Juni 1918	717.559	7.692	927.335	50.546
22 „ 1918	717.645	7.638	902.474	69.158
15 „ 1918	717.787	7.821	911.227	61.847
8 „ 1918	720.151	7.784	917.260	59.436
1 „ 1918	720.266	7.797	927.614	61.880
25 Aug. 1917	656.911	7.375	766.667	70.081
26 Aug. 1916	585.813	8.231	657.109	140.467
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaalsaldo	Dekkingpercentage
	Totaal	Hiervan Schatkistpromessen rechtstreeks			
24 Aug. 1918	72.204	55.000	100.660	516.194	72
17 " 1918	64.448	47.000	101.787	516.473	73
10 " 1918	61.395	43.000	101.508	518.330	73
3 " 1918	51.430	32.000	110.082	524.086	74
27 Juli 1918	52.139	32.000	112.300	524.319	73
20 " 1918	44.854	23.000	114.844	524.526	73
13 " 1918	34.101	11.000	115.627	527.036	74
6 " 1918	41.994	17.000	119.042	526.981	74
29 Juni 1918	43.817	18.000	122.089	528.725	74
22 " 1918	43.960	18.000	119.558	530.001	75
15 " 1918	45.195	18.000	118.496	530.028	75
8 " 1918	46.876	18.000	122.133	531.834	75
1 " 1918	48.296	18.000	133.252	529.395	74
25 Aug. 1917	31.951	21.000	74.621	495.884	79
26 Aug. 1916	75.887	59.500	64.757	433.626	74
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	24 Aug. 1918	17 Aug. 1918
Aan schatkistpromessen..	f 178.450.000,—	f 170.670.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	„ 55.000.000,—	„ 47.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 60.649.000,—	„ 60.649.000,—
Aan zilverbons	„ 58.770.604,—	„ 57.561.649,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekend geworden totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opelsch. schulden
17 Aug. 1918.....	***	***	258.500	
10 " 1918.....	***	***	260.800	
15 Juni 1918.....	102.310	13.939	189.748	67.541 ¹⁾
11 Mei 1918.....	97.028	16.734	183.850	70.512 ¹⁾
4 " 1918.....	94.080	17.389	182.691	68.763
18 Aug. 1917.....	83.277	17.879	175.430	46.046 ¹⁾
19 Aug. 1916.....	70.069	24.377	145.373	60.171
25 Juli 1914.....	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaalsaldo	Dekkingpercentage
17 Aug. 1918		128.300	***	***	65.100	***
10 " 1918		128.800	***	***	64.700	***
15 Juni 1918	8.260	23.159	73.271	24.391	64.911	45
11 Mei 1918	7.076	26.509	69.099	29.125	63.088	45
4 " 1918	7.373	26.363	67.793	31.066	61.392	44
18 Aug. 1917	7.636	31.877	60.521	22.611	57.108	46
19 Aug. 1916	7.151	37.544	61.677	7.796	53.337	46
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

SURINAAMSCH BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opelsch. schulden	Disconto's	Div. rekeningen ¹⁾
1 Juni 1918 ..	659 ²⁾	1.426	828	1.091	703
25 Mei 1918 ..	681 ³⁾	1.374	747	1.094	619
18 " 1918 ..	689 ⁴⁾	1.365	722	1.100	707
11 " 1918 ..	693 ⁵⁾	1.383	755	1.106	722
2 Juni 1917 ..	775	1.233	954	903	516
3 Juni 1916 ..	731	1.034	817	944	862
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

²⁾ Hiervan zilverbons 80 dz. gld.

³⁾ Idem 109 dz. gld.

⁴⁾ Idem 124 dz. gld.

⁵⁾ Idem 135 dz. gld.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
21 Aug. 1918	68.665	56.749	***	***	***
14 " 1918	68.234	56.691	266.367	28.500	243.859
7 " 1918	67.952	56.778	265.985	28.500	243.859
31 Juli 1918	67.259	56.870	263.300	28.500	240.359
22 Aug. 1917	54.153	39.934	173.500	28.500	146.874
23 Aug. 1916	57.147	35.536	129.444	28.500	97.586
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekkingpercentage ¹⁾
21 Aug. '18	58.422	98.951	33.698	135.996	30.366	17,90
14 " '18	59.702	100.188	34.096	137.726	29.993	17,45
7 " '18	57.855	103.194	39.878	132.762	29.624	17,16
31 Juli '18	58.601	106.787	37.789	138.441	28.839	16,37
22 Aug. '17	56.483	100.889	44.701	100.889	32.669	19,—
23 Aug. '16	42.188	89.047	51.428	101.752	40.061	26 $\frac{1}{8}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCH RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daaraan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekkingpercentage ¹⁾
15 Aug. 1918	2.467.833	2.347.761	1.928.371	12.929.725	34
7 " 1918	2.467.833	2.347.629	1.874.192	12.786.348	34
31 Juli 1918	2.467.696	2.348.083	1.851.526	12.704.503	34
23 " 1918	2.467.876	2.347.080	1.743.627	12.383.682	34
15 Aug. 1917	2.489.536	2.402.462	547.240	8.934.378	34
15 Aug. 1916	2.496.121	2.468.392	365.330	6.926.740	41
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
15 Aug. 1918	15.967.678	8.123.942	9.885.000	1.911.800
7 " 1918	15.849.460	8.332.552	9.742.800	1.858.300
31 Juli 1918	15.988.653	8.454.876	9.692.900	1.836.200
23 " 1918	14.942.845	7.751.840	9.333.900	1.727.300
15 Aug. 1917	6.717.380	6.080.386	5.473.000	530.500
15 Aug. 1916	4.728.442	2.671.096	1.878.100	326.700
23 Juli 1914	750.892	943.964

RUSSISCHE STAATSBANK.

Sedert 5 November 1917 is geen bankstaat verschenen.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden franca.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. ald. Staat
22 Aug.'18	5.434.831	2.037.108	319.173	***	19.150.000
16 „ '18	5.434.074	2.037.108	315.628	1.537.417	19.150.000
8 „ '18	5.433.322	2.037.108	304.850	1.497.079	19.150.000
2 „ '18	5.432.510	2.037.108	286.285	1.477.062	18.900.000
23 Aug.'17	5.309.717	2.037.108	260.331	717.050	11.025.000
24 Aug.'16	4.808.058	—	339.326	667.020	8.400.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Cr. Particulieren.	Rek. Cr. Staat
	8.871.123	1.066.088	829.814	29.423.826	3.715.699	162.078
	942.934	1.067.244	830.573	29.408.025	3.685.694	99.610
	1.002.990	1.068.410	837.471	29.476.586	3.888.665	68.403
	1.079.966	1.069.360	839.309	29.320.647	3.701.856	29.470
	567.412	1.173.013	1.113.577	20.468.568	2.715.700	17.901
	424.838	1.418.650	1.180.577	16.376.066	2.240.313	158.515
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Cr. saldi
22 Aug.'18	1.070.113	99.764	480.000	95.270	1.408.223	328.012
15 „ '18	1.060.088	99.697	480.000	96.295	1.415.979	312.158
8 „ '18	1.010.196	99.675	480.000	110.357	1.376.999	314.427
1 „ '18	1.009.056	99.634	480.000	111.999	1.381.689	310.311
23 Aug.'17	425.415	89.928	480.000	95.330	991.459	89.275
24 Aug.'16	308.545	71.279	480.000	53.208	751.825	153.639

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
21 Juni '18	1.924.373	987.569	17.008	56.738	1.677.951
14 „ '18	1.946.903	980.652	44.084	58.360	1.651.500
7 „ '18	1.919.263	986.686	51.280	58.461	1.639.579
29 Maart '18	1.815.704	873.688	52.500	58.359	1.452.838
22 Juni '17	1.212.018	398.766	52.500	35.680	499.721

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Algem. Dekkingspercentage 1)	Percent. Gouddekking circulatie
21 Juni '18	1.163.742	2.029.557	75.770	64,8	58,9
14 „ '18	1.258.954	2.099.074	75.711	60,8	59,4
7 „ '18	1.233.034	1.978.893	75.662	59,2	60,2
29 Maart '18	887.293	1.901.442	74.223	61,4	60,1
22 Juni '17	435.287	1.440.597	57.171	65,5	79,8

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
14 Juni '18	689	12.506.216	1.226.348	11.438.657	1.323.423
3 „ '18	686	12.432.346	1.162.521	11.294.701	1.419.056
26 Apr. '18	681	12.402.125	1.180.827	11.201.341	1.421.900
19 „ '18	685	12.412.672	1.167.175	11.278.704	1.397.596
12 „ '18	683	12.338.682	1.148.061	11.389.264	1.390.946
5 „ '18	679	11.947.256	1.169.790	11.053.036	1.377.256
29 Mrt. '18	682	12.094.077	1.188.456	11.220.777	1.378.131
22 „ '18	682	12.114.032	1.192.039	11.271.075	1.379.816

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 26 Augustus 1918.

Ondersteund door de regelmatig in Frankrijk aan land gezette Amerikaanse troepen, gaan de Fransche en Engelsche legers aan het Westfront gestadig vooruit. De Duitschers trekken snel terug, hier en daar zelfs zonder den onmiddellijken druk van de legers van den tegenstander, waaruit men de conclusie zou kunnen trekken, dat de Duitsche bevelvoering tot allen prijs belangrijke ontmoetingen wenscht te vermijden en den vijand voor den winter geen kans op een beslissenden slag wil bieden. Het is opmerkelijk, dat het aantal krijgsgevangenen dat gemaakt wordt, gering is in verhouding tot het door de Duitschers achtergelaten materiaal, hetgeen er op wijst, dat hun bevelhebbers in ieder geval manschappen willen sparen, zonder twijfel om hun getalsterkte zoo groot mogelijk te houden tegenover de aangroeiende legermacht der vijanden. Gelukt den Duitschers deze tactiek, en daarop schijnt groote kans te bestaan, dan kan men er vrijwel zeker van zijn, dat ook 1919 nog tot de oorlogsjaren zal behooren, in weerwil van een vredesoffensief van Duitschen kant, dat men in de Geallieerde landen dezen herfst verwacht, en dat volgens de nieuwsbladen der Entente reeds bij voorbaat tot mislukken gedoemd is.

Intusschen stapelen de financieele lasten van den volkerenstrijd zich al hooger op en deze hebben in de begin dezer maand verlopen vier oorlogsjaren een totaalcijfer bereikt, dat naar een recente schatting van den Schweizerischen Bankverein, welke instelling in haar jongste maandoverzicht de resultaten publiceert van een studie omtrent de kosten van dezen oorlog, ongeveer 875 miljoen Zw. francs bedraagt. Volgens de berekening der genoemde bank, die alle in aanmerking komende vreemde valuta's in Zwitsersche francs tot muntpariteit heeft omgerekend, beloopt de oorlogskosten van Augustus 1914 tot einde Juli 1918 namelijk 850 tot 900 milliard francs, waarbij echter noch met de aflossing, noch met de voorloopig ook maar zonder de minste kans op juistheid te ramen kosten van de oorlogsschade rekening gehouden is. Vooropgesteld dient te worden, dat de berekening daarvan met groote moeilijkheden gepaard gaat in verband met de weinige betrouwbaarheid der gegevens. Zoo ontbreken b.v. uit den laatsten tijd ook maar eenigszins te vertrouwen opgaven omtrent den financieelen toestand in Rusland. In enkele landen zijn de directe oorlogskosten door voorschotten, verkregen van de daarmede verbonden mogendheden, belangrijk verhoogd. Het totaal bedrag der door Engeland en Frankrijk gezamenlijk verleende credieten is vermoedelijk meer dan frs. 45 milliard. Ook Duitschland heeft zijn bondgenooten zeer belangrijke bedragen voorgeschoten. Nadat in het voorjaar van 1917 de Vereenigde Staten de rol van bankiers der Entente op zich genomen hadden, werden reeds op 24 April 1917 \$ 3 milliard aan de geallieerden voorgeschoten. Op 24 September 1917 werd dit bedrag op \$ 7 milliard verhoogd. Ultimo Juni 1918 waren van de toegestane credieten \$ 5594 miljoen gebruikt. Van de verleende voorschotten kwam 53 pCt. voor rekening van Engeland, 27,85 pCt. voor rekening van Frankrijk, 10,85 pCt. voor rekening van Italië en 5,43 pCt. voor rekening van Rusland, dat sedert Maart van dit jaar, dus sinds zijn afval van de Entente, niets meer ontving. Over ieder jaar van den oorlog verdeeld, vertoonen de oorlogskosten het volgende beeld: in de eerste 5 maanden van den oorlog beliep het totaal der mobilisatie- en oorlogskosten ongeveer frs. 50 milliard. Het jaar 1915 verslond minstens frs. 130 milliard, 1916 vermoedelijk frs. 190 milliard en 1917 bijna frs. 300 milliard. De stijging is gedurende het loopende jaar nog sterker geworden, zoodat de berekening voor de eerste vier oorlogsjaren bij een vermoedelijk totaal van frs. 875 milliard, dooreengenomen op een maandelijksche uitgave van frs. 18½ milliard komt. De lasten van rente, à 5½ pCt., en jaarlijksche aflossing, à ½ pCt., gerekend, komen per jaar op frs. 52½ milliard te staan, in vergelijking met 22½ milliard aan het einde van 1916. Tot beter begrip van den omvang dezer cijfers wijst de samensteller van het exposé er op, dat voor den oorlog de gezamenlijke schuld van de 7 voornaamste oorlogvoerende mogendheden niet meer bedroeg dan frs. 125 milliard, dat de jaarlijksche dienst dezer schuld inclusief aflossing niet meer eischte dan frs. 5½ milliard en dat het totale nationale vermogen (officieel en particulier) van Engeland, Frankrijk, Duitschland, Oostenrijk-Hongarije en Italië te zamen naar schatting niet meer bedroeg dan frs. 1275 milliard.

Wat de dekking der oorlogskosten betreft, kan worden aangenomen, dat het grootste gedeelte, volgens het exposé

meer dan vier vijfde deel, door leeningen op korteren of langeren termijn betaald werd. Duitsland, Oostenrijk en Hongarije, hebben tot dusverre ieder acht oorlogsleeningen uitgegeven, Italië vijf, terwijl de Vereenigde Staten tegen den herfst hun vierde oorlogsleening zullen uitbrengen. Engeland en Frankrijk hebben tot nog toe ieder slechts drie groote oorlogsleeningen uitgegeven, Engeland de laatste in Januari 1917 en Frankrijk in December 1917. Intusschen is de vlottende schuld van die landen belangrijk opgelopen; einde Juni 1918 bedroeg zij in Engeland niet minder dan £ 3873 millioen, of meer dan frs. 97½ milliard, en in Frankrijk einde Januari 1918 rond frs. 46 milliard. Van Augustus 1914 tot einde Juni 1918 hebben de voornaamste oorlogvoerende machten met inbegrip van de Engelsche koloniën vaste leeningen tot tezamen frs. 675 milliard uitgegeven, waarvan volgens de details van den Schweizerischen Bankverein frs. 225 milliard op de Centralen en frs. 450 milliard op de Ententelanden komen. Ook legt het maandoverzicht er den nadruk op, dat algemeen wordt aangenomen, dat de oorlogskosten voor de landen der Entente belangrijker zijn dan voor de Centraal-Europesche mogendheden, wat zoowel door de geografische gesteldheid als door de noodzakelijkheid voor de eerstgenoemde landen, om hun behoeften voor een groot deel in het buitenland te dekken, verklaard wordt. Voor zes der staten, die in de statistiek zijn opgenomen, (Duitsland, Frankrijk, Engeland, Italië, Oostenrijk-Hongarije en de Vereenigde Staten) is per hoofd der bevolking de bruto staatsschuld van frs. 300 vóór den oorlog, op frs. 2000 op ult. Juli 1918 gestegen.

Resumeerende betoogt het artikel, dat de financiering van den oorlog kon geschieden dank zij de menigvuldige vormen, waarin van crediet gebruik gemaakt werd. In alle landen is het gebleken, dat de aanwezige krachten en hulpmiddelen alle verwachtingen overtroffen. De binnenlandsche leeningen konden tamelijk gemakkelijk overvloerd worden tengevolge van den bestaanden overvloed aan papiergeld en van de monopoliseering van de geldmarkten voor de eischen van den Staat. Alle oorlogvoerende staten, met uitzondering van Rusland, konden tot dusverre voor hun nieuwe schuldenlasten opkomen. Doch deze abnormale financieele mobilisatie heeft minder gunstige uitwerkingen gehad. De circulatiebanken, die den Staat groote voorschotten moesten toestaan, hebben haar papieromloop dusdanig moeten uitbreiden, dat jarenlang nog wettelijke maatregelen noodig zullen zijn, om weder tot een normalen toestand te komen. De vlottende schuld, de ongedekte credieten, de voor en tijdens den oorlog niet afgewikkelde internationale verplichtingen hebben in den loop der laatste vier jaren daarom een zoo gevaarlijken omvang gekregen, omdat hun consolideering noodzakelijk worden zal in een tijd, wanneer handel en industrie belangrijke kapitalen zullen eischen. Van financieel standpunt bezien zal het einde van den oorlog het beginstadium vormen van een pijnlijke overgangs- en liquidatieperiode. Buitengewone maatregelen zullen onvermijdelijk zijn ten einde de gevolgen der inflatie te normaliseeren. De vraag of men een algemeene verarming en een volkomen bankroet moet tegemoet zien, zal hoofdzakelijk van de toekomstige politieke en economische ontwikkeling afhangen.

Tot een zoo pessimistische slotsom komt het artikel, hetgeen, na zich de ongeëvenaard hooge cijfers der staats-schulden zoo duidelijk voor oogen te hebben gesteld, wel geen verwondering mag baren. Dat men echter nog niet aan het einde is, bewijst wel een recente mededeeling van den Amerikaanschen Secretaris van de schatkist, MacAdoo, volgens welken de oorlogskosten der Vereenigde Staten sedert 1 Augustus van dit jaar \$ 75 millioen per dag bedragen, dus per maand \$ 2325 millioen, gelijkstaande met frs. 11.625 millioen. Verder wordt den heer MacAdoo een uitlating toegeschreven, dat deze kosten wel tot frs. 20 milliard per maand zouden stijgen. En dat de zwakkere broeders onder de oorlogvoerenden nog voortgaan met op de sterkere te steunen, bewijst wel, dat kortelings te Berlijn weder een Turksche leening is afgesloten.

Met het beeld, dat de verschillende beurzen in de oorlogvoerende landen geven, voor oogen, kan men bezwaarlijk aannemen, dat het pessimisme, dat door de hierboven uitvoerig medegedeelde bijzonderheden betreffende den groei der staats-schulden en de belangrijke verzwaring der jaarlijksche lasten geheel gemotiveerd schijnt, ook maar voor een klein deel in de betrokken landen juist wordt gewaardeerd; hoe zou men zich anders de koerswijzigingen, die alom hebben plaats gevonden, kunnen verklaren?

Inmiddels hebben de beurzen in de Midden-Europesche rijken in de afgelopen week, vooral wat de Berlijnsche beurs betreft, een heel wat kalmer aanzien gehad

dan in de voorgaande periode. Toch was de grondstemming er verre van ongunstig en kwamen op verscheidene dagen nog flinke koersstijgingen voor verschillende kleinere aandelsoorten, voornamelijk „Montanwerken”, voor. Hierbij geuot Gelsenkirchener en Harpener aandelen de voorkeur. Zoodra echter een hooger niveau was bereikt, werden de koersen door winstneming gedrukt. De handel nam bijna op geen enkelen beursdag een grooten omvang aan.

Weenen sloot zich bij de houding der Budapestse beurs vrijwel geheel aan. Deze laatste beurs was gunstig gestemd op berichten omtrent een te wachten goeden oogst van verschillende landbouwproducten. Er ontstond aldaar groote vraag van het publiek voor petroleum-, ijzer-, hout-, machinefabriek- en brouwerij-aandeelen. Op de beleggingsmarkt deden zich geen noemenswaardige wijzigingen voor.

Te Weenen trok het voorts de aandacht, dat de banken besloten hebben, de beleeningsrente voor de obligaties der oorlogsleeningen van 4½ pCt. op 4¼ pCt. te verhoogen. Verscheidene spaarbanken en verzekeringmaatschappijen, die tot zeer groote bedragen houdsters van zulke schuldbrieven zijn, worden door dezen maatregel niet ongevoelig getroffen en hebben dan ook aanstonds krachtig er tegen geprotesteerd. Op het oogblik, dat wij dit schrijven, is eene beslissing in deze kwestie nog niet bekend geworden.

Te New York hebben de berichten van het front begrijpelijkerwijs een bevredigenden invloed uitgeoefend, doch in verband met de schaarschte der geldmiddelen en den minder aangename indruk, die door de nog steeds verder gaande inmenging der regering wordt gewekt, heeft de beurs er toch geen zeer geanimeerd verloop gehad. Op den voorgrond stonden gewoonlijk spoorweg-aandeelen, b.v. Canadian Pacific, Louisville & Nashville, Norfolk & Western en Southern Pacific. Daarnaast bestond ook wat belangstelling voor scheepvaartwaarden; insteedsaars werden minder gezocht, doch konden desniettemin gewoonlijk hunne koersen goed handhaven. Ook de koersen der bonds bleven goed op peil; zelfs konden Russische waarden hier en daar iets opkomen. In het algemeen bevoegen de omzetteren zich binnen enge grenzen.

In de afgelopen week hebben de koersen te onzent minder heftig gefluctueerd dan in de vorige berichtsperiode. De uitwerking van het niet-officieele bericht omtrent een tusschen onze regering en die der Vereenigde Staten afgesloten of zeer spoedig af te sluiten overeenkomst betreffende de levering van verschillende Oost-Indische producten, verflauwde al spoedig toen een bevestiging van officieelen kant in ons land uitbleef. Sommigen ter beurze gingen zoover om de geheele tijd als een manoeuvre aan te zien en spoedig ontstond in een groot aantal van de aanvankelijk op ruime schaal gekochte cultuurwaarden wederom aanbod, waardoor de koersen vrijwel even snel als zij tevoren gestegen waren, daalden, zoodat van het aanvankelijke avans in enkele gevallen niet veel meer overbleef.

Toch behield een gunstige stemming de overhand, zoodat per saldo, vooral na een heden in de tweede helft van het beursuur gevolgd herstel, voor vele fondsen in de betrekkelijke afdelingen (suiker-, rubber-, en tabak-) toch weer koersrijzingen op het peil van het slot der vorige week te verkemelen zijn.

Behoudens voor de zoogenaamde Indische lijnen, onder leiding van de aandeelen Java-China-Japanlijnen, bestond voor scheepvaartwaarden in de afgelopen week slechts vrij matige belangstelling. Heden was dit echter anders en kwamen weer voor zoo goed als alle scheepvaartwaarden koopers opdagen, waardoor de koersen vrij snel opliepen om op het hoogste punt van den dag te sluiten.

	20 Aug.	22 Aug.	26 Aug.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn . . .	400	403	403½	+ 3½
„ „ „ gem. eig.	383	383	387½	+ 4½
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. .	284½	284¾	285	+ ½
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij.	179¾	179¾	184½	+ 4¾
Hollandsche Stoomboot-Mij..	221	220½	223¾	+ 2¾
Java-China-Japan-Lijn . . .	310	315	328¾	+ 18¾
Kon. Hollandsche Lloyd . .	169¾	170	176½	+ 6½
Kon. Ned. Stoomboot-Mij. . .	247¾	246½	251½	+ 3¾
Kon. Paketvaart-Mij.	266¼	265½	279½	+ 13¼
Maatschappij Zeevaart . . .	324	324	324	
Nederl. Scheepvaart-Unie . .	257¾	256¼	265¾	+ 8¾
Nievelt Goudriaan	498¾	499½	500	+ 1¼
Rotterdamsche Lloyd	264	266	277½	+ 13½
Solleveld v. d. Meer	500¼	505	500	- ½
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	300	320	345	+ 45
„ „ „Nederland”	265	267½	280¼	+ 15¼
„ „ „Noordzee”	220	215	222½	+ 2½
„ „ „Oostzee”	327½	327½	330	+ 2½

Van *industriële waarden* bestond slechts belangstelling voor enkele specialiteiten, zooals aandelen Stokvis, Philips' Gloeilampenfabrieken en Vereenigde Blikfabrieken, die, bij kleine postjes uit de markt genomen, hunne koersen niet onbelangrijk deden stijgen.

In *mijnwaarden* vonden tot weinig veranderde koersen geringe omzetten plaats in aandelen Singkep Tin en Oost-Borneo.

	20 Aug.	22 Aug.	26 Aug.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	179 1/2	179 1/2	179 1/2	
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	162 7/8	162 1/2	166 1/8	+ 3 1/4
Rötterd. Bankvereeniging	134 3/8	134 7/8	135	+ 3/8
Amst. Superfosfaatfabriek	158 1/4	160	160	+ 1 3/4
Van Berkel's Patent	140 7/8	150	149 3/4	+ 8 7/8
Insuline Oliefabriek	215 3/4	212	214 1/2	- 1 1/4
Ant. Jurgens' Ver. Fabr.	249	245	244	- 5
Ned. Scheepsbouw-Mij.	154	154	160	+ 6
Philips' Gloeilampenfabriek	344	346 1/4	350 1/2	+ 6 1/2
R. S. Stokvis & Zonen	510	518 1/2	523	+ 13
Vereenigde Blikfabrieken	127	135 1/2	136 1/4	+ 9 1/4
Compania Mercantil Argent.	229	226 1/4	228 1/4	- 3/4
Cultuur-Mij. d. Vorstenland	116 1/2	112 7/8	114 1/4	- 2 1/4
Handelsver. Amsterdam	294	292 1/2	300 3/4	+ 6 3/4
Holl. Transatl. Handelsver.	130 1/2	130 1/2	130 1/2	
Linde Teves & Stokvis Oude A.	234	230	233	- 1
Van Nierop & Co's Handel-Mij				
Oude Aand.	194 1/2	194 3/4	194 1/2	
Tels & Co's Handel-Mij	156 1/2	154	155	- 1 1/2
Gecons. Holl. Petroleum-Mij	211 3/8	210 3/4	208 3/8	- 3
Kon. Petroleum-Mij.	556 1/2	551 3/4	554 3/8	- 1 7/8
Orion Petroleum-Mij.	77 3/4	78 3/8	78	+ 1/4
Steaua Romana Petr.-Mij.	183 7/8	178 1/2	176	- 7 7/8
Amsterdam-Rubber-Mij.	141 1/2	135	135 1/2	- 6
Nederl.-Rubber-Mij.	86	80 1/2	79 1/2	- 6 1/2
Oost-Java-Rubber-Mij.	162 1/2	148	143	- 19 1/2
Deli-Maatschappij	425 1/2	424 3/4	420 3/4	- 4 3/4
Medan-Tabak-Maatschappij	186	186	180	- 6
Senembah-Maatschappij	385	380 1/2	381	- 4

Van *Nederlandsche staatsfondsen* kon de 4 1/2 pCt. leening 1916 omstreeks 1/2 pCt. in koers verbeteren, terwijl de 4 1/2 pCt. recepissen 1917 en de 4 pCt. leening 1916, alsook enkele andere soorten, fractioneel lager waren. Russische fondsen werden af en toe iets hogere prijzen gezocht, doch belangrijke koersverschillen zijn per slot van reke-

ning niet blijven bestaan. De 4 1/2 pCt. China Goudleening kon een vijftal procenten in koers opkomen.

	20 Aug.	22 Aug.	26 Aug.	Rijzing of daling.
4 1/2 % Ned. W. Schuld 1916	92 15/16	92 15/16	93 1/2	+ 9/16
4 1/2 % " " " " 1917 rec.	—	91 7/8	91 3/4	- 1/8
4 % " " " " 1916	86 1/4	86 1/4	86 1/16	- 3/16
3 1/2 % " " " "	78 1/2	78 3/4	77 7/8	- 3/8
3 % " " " "	69 3/16	68 13/16	68 7/8	- 3/16
2 1/2 % Cert. N. W. S.	58 1/16	58 7/16	57 7/8	- 3/16
5 % Oost-Indië 1915	96 1/8	96 7/16	96 3/4	+ 5/8
4 % Hongarije Goud	35 3/8	34 1/2	34 1/2	- 7/8
4 % Oostenr. Kronenrente	28 3/8	27 15/16	27 3/16	- 1 3/16
5 % Rusland 1906	29	29 15/16	29 1/2	+ 1/2
4 1/2 % Iwangerod Dombro...	24 7/16	24 7/16	24 1/2	+ 1/16
4 % Rusland Cons. 1880..	25 1/4	25 1/8	25 3/16	+ 3/16
4 % Rusl. bij Hope & Co..	26 15/16	26	25 1/8	- 1 3/16
4 % Servië 1895	28	28	28	
4 1/2 % China Goud 1898 ..	50 1/2	52	55 3/4	+ 5 1/4
4 % Argentinië Buitenl..	53	53 1/2	53 1/2	+ 1/2
5 % Brazilië 1895	54 3/8	54 3/4	54 1/2	- 1/8
5 % " " " " 1913	56 1/4	56 1/4	56 1/8	- 1/8

Onze *Amerikaansche afdeling* vertoont ongeveer hetzelfde beeld als de laatste vorige weken. Voor industrials bestond af en toe zwakke belangstelling, doch koersverschillen van vermeldenswaardigen omvang bleven uit.

	20 Aug.	22 Aug.	26 Aug.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	71 1/2	71 1/16	72 15/16	+ 1 7/16
Anaconda Copper	129 13/16	130 15/16	130 15/16	+ 1 1/8
Un. States Steel Corp.	90 5/16	89 13/16	92 3/16	+ 2
Achison Topeka	80 1/16	80 1/16	80 1/16	
Southern Pacific	77	77	75 1/4	- 1 3/4
Union Pacific	118 1/4	118 1/8	118 1/2	+ 1/4
Int. Merc. Marine afgest.	30 3/8	30 3/8	31 1/8	+ 1/2
" " " " prefs. 102	102 3/8	102 3/8	102 3/8	+ 3/8

Prolongatie heden: 2 1/2 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

27 Augustus 1918.

Tarwe. In de Vereenigde Staten wordt de tarwe nog steeds met den grootst mogelijken spoed ter markt gebracht.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Sept.	Mats Aug.	Haver Aug.	Tarwe Sept.	Mats Sept.	Lijnzaad Sept.
24 Aug. '18	226	157 3/8	70 3/4	11,05	6, —	26,10
17 " '18	226	161 1/4	70	10,90 ³⁾	6,10 ³⁾	25,70 ³⁾
24 Aug. '17	212	110 3/8 ¹⁾	53 1/2 ²⁾	16,60	10,20	22,50
24 Aug. '16	148 1/4	85 1/4 ²⁾	46 ²⁾	10,35	5,10	13,90
24 Aug. '15	99 3/4	73 7/8 ²⁾	37 1/2 ²⁾	12,50	4,80	11,10
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 3/8 ¹⁾	36 1/2 ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ per Aug.

De noteeringen te Buenos Ayres zijn van 23 Aug. 1918, 17 Aug. 1918, 24 Aug. 1917, 24 Aug. 1916, 24 Aug. 1915, 20 Juli 1914.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	18-24 Aug. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdoak 1917	18-24 Aug. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdoak 1917	1918	1917
Tarwe	—	1.944	253.376	—	2.920	38.227	4.864	291.603
Rogge	—	—	8.465	—	—	—	—	8.465
Boekweit	—	—	2.314	—	—	—	—	2.314
Mais	—	—	111.868	—	4.590	67.438	4.590	179.306
Gerst	—	—	30.600	—	—	11.886	—	42.486
Haver	—	—	10.025	—	—	27.269	—	37.294
Lijnzaad	—	—	8.322	—	—	7.560	—	15.882
Lijnkoek	—	—	34.078	—	—	27.985	—	62.063
Tarwemeel	—	756	19.988	—	6.068	3.051	6.824	23.039
Andere meelsoorten	—	15.104	—	3.888	4.286	—	19.390	—

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

Tarwe	—	137.549	268.993	—	—	—	137.549	268.993
Mais	—	90.191	12.335	—	—	—	90.191	12.335
Rogge	—	5.174	—	—	—	—	5.174	—
Tarwemeel	11.251 ¹⁾	63.381	—	8.807 ¹⁾	8.807	—	72.188	—
Gerst	—	24.172	667	—	—	—	24.172	667
Andere meelsoorten	12.231 ¹⁾	15.166	—	5.900 ¹⁾	9.510	—	24.676	—

¹⁾ Van 4 tot 18 Augustus.

Vermoedelijk is de door de Regeering vastgestelde, vrij hoge prijs, hieraan niet vreemd. De zichtbare voorraad steeg deze week tot 42.175.000 bushels tegen 4.296.000 bushels op hetzelfde tijdstip van het vorige jaar. Van Canada ontvingen wij bevestiging van ons de vorige week uitgesproken vermoeden omtrent schade. De oogstraming voor tarwe is thans ca. 200 miljoen bushels tegen 231 miljoen bushels in 1917. Ons lijkt zelfs deze raming nog te optimistisch. De zichtbare voorraad in Canada bedraagt thans 3.367.000 bushels en is ongeveer gelijk aan dien van verleden jaar. Van Australië kwamen berichten van regen binnen, waardoor de stand van den oogst nog iets verbeterd is. Niettemin blijft de raming voor den tarweoogst van dit jaar met 14.759.000 qrs. nog ruim 4 miljoen qrs. lager dan het vorige jaar. Van Europa zijn de berichten over het algemeen gunstig. Alleen van Roemenië en Rusland ontvingen wij tegenstrijdige berichten, hetgeen met het oog op den verwarden toestand daar te lande, niet te verwonderen is.

Maïs. In den prijs van maïs in de Vereenigde Staten is deze week geen noemenswaardige verandering gekomen: De raming voor den oogst blijft wel iets onder die van het vorige jaar, maar is met 2989 miljoen bushels toch nog niet ongunstig.

Voor gerst is de raming van den oogst voor de Vereenigde Staten 232 miljoen bushels tegen 209 miljoen bushels het vorige jaar.

Voor haver is de raming minder gunstig en wel 1428 miljoen bushels tegen 1587 miljoen bushels verleden jaar en dit niettegenstaande den belangrijk grooteren uitzaai in dit jaar.

Voor lijnzaad spreekt het officieele Regeeringsrapport van een opbrengst van 15 miljoen bushels tegen 8½ miljoen bushels het vorige jaar. Van particuliere zijde schat men de opbrengst echter niet grooter dan 12 miljoen bushels.

Nederland. Ook hier te lande geeft de oogst vrij algemeen reden tot bevrediging. De rogge en haver, onze voornaamste producten, komen goed binnen en de stand van bruine boonen en aardappelen, die in Juli nog vrij slecht was, blijkt, volgens het officieele Landbouwbericht van 18 Augustus, beduidend te zijn verbeterd.

Wederom kwamen verschillende ladingen voor België aan: voor verbruik in ons land arriveerde s.s. Hector te Amsterdam, met ca. 3900 tons graan voor broodbereiding.

KATOEN.

Noteeringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	26 Aug. '18	19 Aug. '18	12 Aug. '18	27 Aug. '17	26 Aug. '16
New York voor Middling ..	35,60 c	35,60 c	32,45 c	23,10 c	15,80 c b
New Orleans voor Middling	32,50 c	30,25 c	29,25 c	22,50 c	15,31 c c
Liverp. v. Good Midd. Texas ..	25,— d	24,80 d	23,36 d	18,30 d d)	9,42 d e)

1) Middling American. 2) 25 Aug. '16 Middling American.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '18 tot 23 Aug. '18	Overeenkomstige perioden	
		1917	1916
Ontvangsten Gulf-Havens..	137	180	189
Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	219	160	91
" " 't Vasteland.		82	151
" " Japan etc...		—	29

Voorraden in duizendtallen	23 Aug. '18	23 Aug. '17	23 Aug. '16
Amerik. havens.....	796	444	412
Binnenland.....	595	240	265
New York.....	—	60	80
New Orleans.....	—	98	79
Liverpool.....	208	224	678

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 25 Juli 1918.

Noteeringen van Amerikaansche katoen zijn verleden Dinsdag gevoelig gedaald op geruchten omtrent de vaststelling van maximumprijzen. Sedert hebben nog hevige fluctuaties plaats gevonden en over het algemeen is de

markt flauw. Met uitzondering van de droogte in Texas blijven de oogstberichten nog steeds gunstig en men verwacht algemeen een groote opbrengst in het aanstaande oogstseizoen. De berichten van Alexandrië zijn gunstig, hoewel de oogst wel later schijnt dan verleden jaar.

Het is wel jammer, dat de daling van Amerikaansche katoen den voorraad in Liverpool niet doet toenemen, zoodat spinners van deze daling dan ook geen notitie nemen en hun oude noteeringen handhaven. Op de garenmarkt heeft dit echter weinig invloed, daar er absoluut geen vraag is en zaken dus vrijwel geheel stilstaan. De spinners maken zich hierover niet ongerust, daar zij voorloopig nog voldoende met orders voorzien zijn en bovendien vreezen later nog arbeidsmoeilijkheden te krijgen, zoodat zij toch liever niet lang vooruit verkoopen. De exporthandel blijft stil; voor Frankrijk komen eenige nieuwe orders binnen, doch voor de markt wordt bij andere orders soms uitstel van levering gevraagd. Noorwegen is weer aan de markt nu men nieuwe licenties voor dit land verwacht, doch de overige neutrale markten zijn geheel gesloten. Egyptische garens van alle soorten blijven zeer vast.

Wat de doekmarkt betreft, is er meer belangstelling voor Indië en het verre Oosten, doch biedingen zullen zeer veel hooger moeten worden, voordat er kans zal zijn tot zaken te komen, daar fabrikanten nog steeds goed bezet zijn en alleen tot volle noteeringen weuschen te verkoopen. De Commissie van Advies voor de bleekerijen heeft deze week de bleekprijzen voor nieuwe orders tot einde 1918 weer met 25 pCt. verhoogd, waardoor de totale verhoging 125 pCt. van het normale bleekloon bedraagt. Er zijn weer Regeeringsorders aan de markt en ook de binnenlandsche vraag is toegenomen.

SUIKER.

De weersgesteldheid was in hoofdzaak gunstig voor de verdere ontwikkeling der bieten. Een tijdperk van droog, warm weer blijft gewenscht.

De verschillende suikermarkten toonen weinig verandering. In Java werden flinke partijen tot de vastgestelde minimumprijzen op basis van f 7,— voor Superieur oude oogst en f 7¼ voor nieuwen oogst verkocht, zoodat uit den oogst 1917 thans nog slechts ongeveer 2 miljoen picols onverkocht in de eerste hand zijn. De afschepingen in Juli hebben 108.000 tons bedragen tegen 110.000 tons verleden jaar. De overeenkomst met de Amerikaansche Regeering ten opzichte van het handelsverkeer met Ned.-Indië zal op den export van Suiker weinig invloed hebben, tenzij daarvoor door Amerika extra schepen disponibel gesteld worden, hetgeen niet waarschijnlijk is. Evenmin zal het arrangement met Frankrijk betreffende de vaart op Suez van veel betekenis voor het artikel suiker zijn. Er zal naar deze richting nu wel suiker verkocht en verscheept kunnen worden, doch de schepen, die gebruikt worden op deze lijn, worden dan onttrokken aan den dienst op Britsch-Indië, Hongkong en Japan.

In de Vereenigde Staten van Amerika werd het suikerrantsoen van 1 Aug. af van 3 pond per persoon en per maand teruggebracht tot 2 pond.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct./Dec.	Londen			New York 96% Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Javas fob.	Amerc. Granulated fob.	
23 Aug. 1918....	f —	64/9	—	—	6,055
16 " 1918....	" —	64/9	—	—	6,055
23 Aug. 1917....	" —	53/9	18/6	34/6	7,46
23 Aug. 1916....	" 26 ²⁵ / ₃₂	47/1½	22/3	28/3	5,75
21 Juli 1914....	" 11 ¹³ / ₃₂	18/—	—	—	3,26

STEENKOLEN.

De berichten van de Engelsche kolenmarkt blijven bij voortdurend wijzen op een toenemende vraag, waarmee de productie nauwelijks gelijken tred kan houden.

Dientengevolge zijn de prijzen voor verscheeping naar neutrale landen verder oplappend.

In het Tyne- en Humberdistrict doet zich de prijsstijging wel het meest gevoelen; in geringere mate voor de Schotsche kolen, door mindere scheepsgelegenheid.

Voor de gewone soorten stoomkolen wordt in Schotsche havens tot 55/- per ton gevraagd, de eerste klasse kolen worden met 70/- per ton betaald.

Van de mindere Tynesorten is de noteering 70/- per ton voor de gezeefde kolen en 45/- voor Smalls.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Ijzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
26 Aug. 1918..	nom.	122.-/-	367.10/-	30.10/-	52.-/-
19 „ 1918..	nom.	122.-/-	381.10/-	30.10/-	52.-/-
24 Aug. 1917..	nom.	120.-/-	241.-/-	30.10/-	—/-
25 Aug. 1916..	nom.	110.-/-	171.-/-	30.7/6	58.-/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

PETROLEUM.(Ontleend aan den „Petroleum Review”
over de maand Juli 1918).Londen. De maximum-prijs voor geraffineerde petroleum,
in vaten, bedraagt:1 s. 11 1/4 d. voor Water White
1 s. 10 1/2 d. voor Standard WhiteIn Schotland en Ierland zijn beide destillaten 1 d. per
gallon duurder.De notering van smeerolie was gedurende de afgelopen
maand:

	ged. 1e helft	ged. 2e helft
American pale.....	van £ 35 tot £ 41	van £ 37 tot £ 43
American red.....	„ £ 35 „ £ 42	„ £ 37 „ £ 45
American filt. cyl....	„ £ 42 „ £ 58	„ £ 42 „ £ 63
American dark cyl...	„ £ 38 „ £ 43	„ £ 39 „ £ 44

De stijging der prijzen is veroorzaakt door de verhooging
der vrachten.Gedurende de afgelopen maand bleven de prijzen voor
benzine:No. 2..... 3 s. 8 d.
No. 3..... 3 s. 7 d.In Schotland en Ierland zijn beide destillaten 1 d. per
gallon duurder.Consenthouders kunnen Amerikaansche terpentijn koopen
tegen 116 s. per cwt.De maximum-verkoopprijs van stookolie en vethoudende
oliën is vastgesteld op £ 14 per ton.De prijzen voor paraffine wisselen af van 10 1/2 d. tot 1 s.
naar gelang van het smeltpunt.Liverpool. Lampolie (Amerikaansch) gaat tegen 1 s.
11 1/2 d. per gallon. Benzine gaat tegen 3 s. 8 d. per gallon
(kleinhandel-prijs).

Samuel Banner & Co. rapporteeren:

White Spirit 3 s. per gallon bij afname van 1 ton.
4 s. per gallon voor Schotland.
5 s. per gallon voor Ierland.Bakoe, 16 Juli. Er heerscht een voortdurend vaste vraag
naar ruwe olie. De Regeering heeft de prijzen voor ruwe
Grosny- en Bakoe-olie vastgesteld op 96 kopeken per poed.

New York. 4 Juli. Van 4-26 Juli.

Geraffineerd, in kisten.. 16,75 18,75 c. per gallon
Standard White, in vaten 12,70 15,05 „ „ „
Credit Balances 4,00
Pennsylvanian Crude.. \$ 4,— \$ 4,— per vat.

Philadelphia.

Standard White noteert 15,05 c. per gallon.

VERKEERSWEZEN.**SCHEEPVAART.**24 Augustus 1918. In de afgelopen week bleven de
vrachten ongewijzigd.**GRAAN.**

Data	Petro- grad Londen/ R dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam.	Eng- land
19/24 Aug. 1918	—	—	—	50/-	—	225/-
12/17 „ 1918	—	—	—	50/-	—	225/-
20/25 Aug. 1917	—	—	f 7,—	30/-	f 52,25	145/-
21/26 Aug. 1916	—	—	„ 15,—	11/10 1/4	„ 110,—	156/6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor- deaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Gothen- burg
19/24 Aug. 1918	69/-	101/3	200/-	120/-	—	Kr.200
12/17 „ 1918	69/-	101/3	200/-	120/-	—	„ 200
20/25 Aug. 1917	69/-	101/3	160/-	110/-	—	„ 195
21/26 Aug. 1916	34/-	63/6	62/6	38/-	f 6,50	„ .26
Juli 1914	fr 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rúst)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
19/24 Aug. 1918.....	275/-	500/-	—	190/-
12/17 „ 1918.....	275/-	500/-	—	190/-
20/25 Aug. 1917.....	—	480/-	—	190/-
21/26 Aug. 1916.....	130/-	150/-	—	140/-
Juli 1914.....	14/6	16/3	25/-	22/3

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver.
Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 19 tot 26 Augustus 1918.

Ook in de afgelopen week was het in het Rijnvaartbe-
drijf zeer stil. Het aanbod van vracht en sleepwerk van
Duisburg naar Mannheim bleef zeer gering. De waterstand
was steeds vallende en daarbij bleven de vrachtprijzen iets
dalende. Er werd Mk. 1,75 per ton van Duisburg naar
Mannheim genoteerd, terwijl het sleeploon op 10 pf. per
Centner bleef. Van Rotterdam naar Ruhrort ging zeer we-
nig om. Cauber Pegel wees einde der week Meter 1,37.**ADVERTENTIËN****De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij****ROTTERDAM**

Telefoon 3600

's-GRAVENHAGE

Telefoon H 280, 300

GRONINGEN

Telefoon 1555

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc.,
in huur en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.

PROSPECTUS GRATIS.**NEDERLANDSCHE HYPOTHEEKBANK TE VEENDAM**

Kapitaal f 4.000.000,—

Pandbrieven ruim 35 miljoen.

Directie { Mr. N. F. WILKENS.
Mr. M. J. BOS.

Reserve f 1.056.260,10

Hypotheken ruim 36 miljoen.

Koers 4 1/2 pCt. Pandbrieven 99 pCt.**Hypotheekrente vanaf 5 pCt.**

Eerste Nederlandsche Hypotheekbriefbank

's-GRAVENHAGE — LANGE VIJVERBERG 9

Geeft af $4\frac{1}{2}\%$ en 4% Algemeene Hypotheekbrieven tegen beurskoers.

GRONINGSCHЕ CREDIET- EN HANDELSBANK

GRONINGEN, APELDOORN, APPINGEDAM, ASSEN EN VEENDAM

Kapitaal f 5.000.000,—

Geplaatst en volgestort f 2.000.000,—

Reserves ruim. f 387.000,—

VERSCHAFT BEDRIJFSKAPITAAL AAN
LANDBOUW, HANDEL EN NIJVERHEID

INCASSO — DEPOSITO — SAFE DEPOSIT

FRIESCH-GRONINGSCHЕ HYPOTHEEKBANK

AANDEELKAPITAAL f 2.500.000

HYPOTHEKEN ± f 33.000.000

RESERVES ruim - 1.000.000

PANDBRIEVEN ± - 32.500.000

VERKRIJGBAAR:

4% pandbrieven à 91%

$4\frac{1}{2}\%$ pandbrieven à 99%

DE SPAARNE-BANK

HAARLEM

Gestort Kapitaal en Reserves f 1.184.000,—

REKENING-COURANT, CREDIETEN, INCASSEERINGEN, ASSURANTIËN,
WISSELS, EFFECTEN, GOUPONS, PROLONGATIËN, DEPOSITO'S, ENZ.

PRACTISCH EFFECTENBOEK

Prijs f 1,25

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-MIJ, Rotterdam

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde
Passagiers- en Vrachtdienst
met nieuwe, moderne
post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

NEW YORK

Internationale
Bank
voor
zakelijken waarborg
te Groningen.

5% pandbrieven
TOT DEN
KOERS VAN 97%

IB

HAARLEMSCHЕ BANKVEREENIGING

HAARLEM, AALSMEER, BEVERWIJK, BLOEMENDAAL, EDAM, HILLEGOM,
HOOFDDORP, LEIDEN, LISSE, PURMEREND, IJMUIDEN, ZANDVOORT.

Volgestort Kapitaal f 3.050.000,—

Reserve f 721.500,—

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, CHERIBON, HONGKONG, INDRAMAJOE,
MEDAN, MENADO, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG,
SINGAPORE, SOERABAYA, TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 35.000.000,—

Reserven f 17.400.000,—

Algemeene Friesche Hypotheekbank

LEEWARDEN

Kapitaal f 1.000.000,— Reserves ± f 147.573,—

Uitstaand bedrag Pandbrieven ruim

f 8.000.000,—

4¹/₂ % Pandbrieven à 99 %

4 % Pandbrieven à 91 %

CANOV-
HERFKENS

Schoorsteenbouw

VENLO

N.V. VAN DER LELY'S TOUWFABRIEKEN

ROTTERDAM,

AMSTERDAM,

GRONINGEN,

Boompjes 93.

Prins Hendrikkade 16/7.

Derf-A-Brug.

Telefoon: 3277 en 3296.

Telefoon: 7415 N.

Telefoon: 1035.

Telegr.-adr.: Vanderlely.

Tel.-adr.: Vanderlely-touw.

Telegr.-adr.: Vanderlely.

FABRIEKEN TE MAASSLUIS.

SCHEEPSTROSSEN in alle soorten en afmetingen.

VISSCHERIJTOUWWERK.

Geteerd en ongeteerd Manila-, Sisal-, Nieuw-Zeeland-,
Bombay- en Russisch henneptouw.
Cocostouw.

TRANSMISSIESNAREN met en zonder reguleerbare
koppelingen.

STAALDRAADTOUW voor Scheepsgebruik, Liften,
Mijnen- en Hijschwerktuigen. IJzerwant en Hercules.

ALLE SOORTEN PAK- EN BINDTOUW

MAATSCHAPPIJ

voor

Scheeps- en Werktuigbouw

„FIJENOORD”

ROTTERDAM

Kruisers — Torpedoboorten
Onderzeeboten

Mailstoomschepen
Vrachstoomschepen
Baggermateriaal

Machine-installaties
tot 65000 P.K.

Scheeps-Zoelly-Turbines

Machines en apparaten voor
Suikerfabrieken, enz.

DE FRIESCHE BANK

(Gebrs. Mispelblom Beijer 1858

De Friesche Handelsbank 1873).

Gestort Kapitaal f 2.200.000,—

Reserve f 220.000,—

HOOFDKANTOREN TE LEEWARDEN,

Nieuweweg No. 1 en Tweebaksmarkt No. 41,

BIJKANTOREN TE: BOLSWARD, DOKKUM, DRACHTEN (R. K. ZIJLSTRA), FRANEKER (W. HEIJT), HARLINGEN,
HEERENVEEN, JOURE, LEMMER, SNEEK, STEENWIJK EN WOLVEGA.

ZITDAG TE GORREDIJK.

Billijk incasso-tarief voor geheel Friesland en Noordelijk Overijsel

HOLLANDSCHE BANK VOOR ZUID-AMERIKA

AMSTERDAM BUENOS AIRES RIO DE JANEIRO SANTOS

KAPITAAL f 14.000.000,—

RESERVE f 2.100.000,—

ALLE BANKZAKEN OP ZUID-AMERIKA

VERLEENT BEMIDDELING TOT HET AANKNOOPEN VAN HANDELSRELATIES IN
ARGENTINIË EN BRAZILIË

DE GRONINGER BANK

Groningen, Winschoten, Stadskanaal, Wildervank,
Veendam, Sappemeer, Delfzijl, Emmen, Hooge-
veen en Ter Apel (Firma TIMMERMAN & SASSEN)

Kapitaal f 6.000.000,— Geplaatst en gestort f 4.440.000,—

Reserves f 430.501,04

VERRICHT ALLE BANKZAKEN

Belast zich met het incasseeren van wissels op binnen-
en buitenland

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22 AMSTERDAM

KAPITAAL EN RESERVEN f 5.500.000,—

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4 pCT.

GELDEN OP DEZEN TERMIJN GESTORT ZIJN NA AFLOOP VAN HET
JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.
NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STILZWIJGEND VOOR
GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.
DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER HALF JAAR
OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

GEBROEDERS SCHEUER

Assurateurs en Assurantiebezorgers
Expeditours en Cargadoors

AMSTERDAM EN ROTTERDAM

Verzekering van Koopmansgoederen tegen
transport, molest, brand en diefstal tegen
concurrerende premiën.

Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek DELFT

ARTIKELEN:

Gist
Brandspiritus
Zuivere spiritus
Foazelolie
Amyl-alcohol
Aether Sulfuricus
Narcose æther
Kurken en
Gedroogde Spoeling

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

Wester-Suikerraffinaderij AMSTERDAM

GROOTSTE RAFFINADERIJ
IN NEDERLAND

Levert de mooiste Suiker,
omdat haar zuiveringsver-
mogen het grootst is.

Produceert behalve alle soorten Melis-
suiker en Basterds:

Cristallen, groote en kleine, Klontjes
(Cubes), Theeklontjes, Crushed (brokken)
Tabletten, Brooden, Poedersuiker, fijne
Suikers voor Vruchtengebruik, enz. enz.

Pletterij, voorheen L. I. Enthoven & Cie - Delft

Wissels, Veerwissels, Goederenwagens, Draaischijven,
Bruggen, Kappen en Gebouwen, Tanks, Aanlegsteigers.

ZWAAR EN LICHT SMEEDWERK EN PERSWERK.

Wm H. MÜLLER & Co.

REEDERS EN KOOPLIEDEN

HOOFDKANTOOR: 's-GRAVENHAGE

HOLLAND-AMERIKA LIJN

GEREGELDE AFVAARTEN TUSSEN

ROTTERDAM en NEW YORK, BOSTON, PHILADELPHIA,
BALTIMORE, NEWPORT NEWS, NORFOLK, SAVANNAH,
NEW ORLEANS, CUBA, MEXICO en NEW YORK-JAVA.

Voor inlichtingen wende men zich tot de

HOLLAND-AMERIKA LIJN, WILHELMINAKADE, ROTTERDAM

Scheepvaart- en Steenkolen-Maatschappij — Rotterdam

Filialen: AMSTERDAM — IJMUIDEN — LEEUWARDEN — HARLINGEN

ENGELSCH STEENKOLEN

GEREGELDE LIJNEN VICE-VERSA:

ROTTERDAM—LONDON; ROTTERDAM—HULL/GOOLE; ROTTERDAM—NEWCASTLE;
ROTTERDAM—LEITH

VAN RIJN & Co
UTRECHT — POSTBUS 40

*EENIGE FABRIKANTEN
VAN DE UTRECHTSCH*

FIJNE TAFELMOSTERD

P. Clos & Leembruggen

LEIDEN

Opgericht 1 Mei 1766

Tel. Intercomm. 370
Telegr.-Adres: CLOS

Sajetten en Wollen
Garens voor Hand-
en Machinebreien

R. S. STOKVIS & ZONEN Ltd - ROTTERDAM

Groote voorraden van artikelen op industriëel gebied

WEISE & Co. ROTTERDAM
AMSTERDAM

Import van en Handel in

OVERZEESCHE PRODUCTEN

speciaal RUBBER, GUTTA-PERCHA en BALATA

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

ANNO 1816

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

BLAAUWHOEDENVEEM - VRIESSEVEEM

AMSTERDAM ROTTERDAM ANTWERPEN

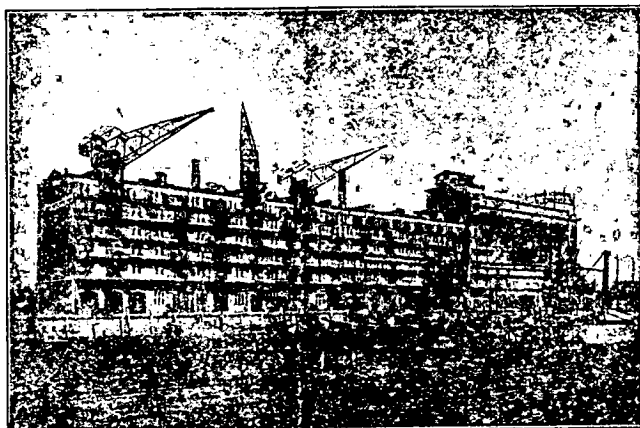
EXPEDITEURS

MAATSCHAPPELIJK

KAPITAAL:

f 10.000.000,—

EXPEDITIE
IN- EN UITKLARING
ASSURANTIE

PAKHUIS EN SILO-GEBOUW „ST. JOB“, ROTTERDAM
BEËEDIGDE WEGERS EN METERS

RESERVE-
FONDSSEN:

f 1.639.297,15½

RUBBER-
ETABLISSEMENT
KINA-ETABLISSEMENT

BEWARING VAN KOOPMANSGOEDEREN TEGEN UITGIFTE VAN
„CEDULLEN AAN TOONDER”

WELKE LEVERBAAR EN BELEENBAAR ZIJN

MODERNE KOEL- EN VRIESINRICHTINGEN TE AMSTERDAM EN ROTTERDAM VOOR HET OP LAGE
TEMPERATUREN BEWAREN VAN AAN SPOEDIG BEDERF ONDERHEVIGE LEVENSMIDDELEN EN HANDELSWAREN.

CORRESPONDENTEN:

TE LONDEN: BRITISH BLAAUWHOEDENVEEM, LTD., 1 MINCING LANE, E.C.
BIJKANTOOR TE LIVERPOOL.

IN NED. INDIË: „HET INDISCHE VEEM” EN „DE SCHEEPSAGENTUUR”, BATAVIA, ENZ.

STORK

DRIJWERK

Groote voorraad onder-
deelen en complete
installatiën

Assen, Lagers, Koppel-
bussen, Snaarschijven
tot de grootste afme-
tingen

MACHINEFABR. HENGELO

DIRKZWAGER'S SCHEEPSAGENTUUR

MAASSLUIS EN HOEK VAN HOLLAND

Belasten zich met het rapporteeren van schepen en het
behandelen van scheepszaken op den Nieuwen Waterweg

NIEUWE BERGING-MAATSCHAPPIJ

MAASSLUIS

Contracteeren voor het bergen van gezonken schepen en
ladingen, op de rivieren en buitengaats; belasten zich met
het instellen van duikeronderzoek, enz. enz.

NEDERLANDSCH - TRANSATLANTISCHE HYPOTHEEKBANK TE AMSTERDAM

WERKT IN CANADA MET EIGEN KANTOREN
DIRECTIE: J. MEES TE AMSTERDAM. L. DROOGLEEVER FORTUYN TE WINNIPEG

5 en 6% PANDBRIEVEN
IN STUKKEN VAN f 1000,—, f 500,— EN f 100,—
AFGIFTE TEGEN BEURSKOERS

MARX & Co's BANK

ROTTERDAM, Zuidblaak 56
's-GRAVENHAGE, Kneuterdijk 13

KAPITAAL f 8.000.000,— VOLGESTORT

Directie: P. J. VAN OMMEREN, Jhr. D. F. REUCHLIN, S. S. BOSMAN JR.

Raad van Commissarissen: Mr. J. A. LOEFF, J. RIJPPERDA WIERDSMA, A. C. MEES en Mr. A. J. MARX